

**Analysis of Geopolitical Crisis Factors in Local Ethiopian Governments:
A Case Study of the States of Amhara and Afar**Majid Rasouli¹

Received Date: 2025/04/21

Accept Date: 2025/08/05

Cite: Rasouli, M. (2025). Analysis of Geopolitical Crisis Factors in Local Ethiopian Governments: A Case Study of the States of Amhara and Afar. *Crisis Studies of the Islamic World*, 12(3), 227-264.

DOI: 10.27834/CSIW.2504.1528.3.38.2

Abstract

The Horn of Africa, located in the easternmost part of the African continent, is known as one of the most critical regions of the continent. Its strategic location has made it a vital focal point for security and geopolitical issues. Ethiopia, as one of the important countries in the region, has always faced complex geopolitical challenges due to its quasi-federal political structure. Meanwhile, Amhara and Afar states, as two key regions, play a decisive role in the crisis of Ethiopia. The present article, which is descriptive-analytical in nature and its data and information were collected through a library method, seeks to answer the question: What are the geopolitical factors that create power at the scale of local governments in Ethiopia? The findings of the study show that the combination of geopolitical factors such as disputes with the central government, lack of attention to civil rights of the community, external relations, and drought have led to further crises and instability in this region. The results of the study show that the conditions in the local governments of Amhara and Afar are critical due to the combination of internal and external geopolitical factors and require the implementation of policy strategies.

Keywords: Geopolitics, Local Governments, Horn of Africa, Amhara, Afar, Ethiopia

¹. Assistant Professor, Department of Geopolitics, Center for African Studies, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. m.rasouli@modares.ac.ir

1. Introduction

The Horn of Africa, including Ethiopia, Somalia, Eritrea, and Djibouti, is of great international importance due to its strategic location along the Red Sea and the Bab al-Mandeb Strait, as well as its cultural diversity. However, ethnic, religious, and racial differences have created instability and made the region prone to interference by foreign powers. Intense competition, fragile political structures, and foreign intervention are among the main challenges in the region.

Ethiopia, with a population of more than 5 million, is a federal democratic republic based on ethnic federalism under its constitution. It consists of ten administrative regions and two autonomous cities. Despite its ethnic and religious diversity, Ethiopia faces numerous geopolitical challenges that affect the structure of its local governments, particularly in the states of Amhara and Afar. These two states are vital to Ethiopia's stability and security because of their historical, demographic, and geostrategic roles. This research focuses on how geopolitical factors contribute to crises and instability in the states of Amhara and Afar.

2. Research Methodology and Theoretical Framework

This practical and explanatory research examines the geopolitical factors affecting instability in the states of Amhara and Afar. Both qualitative and quantitative data were collected using library research, field studies (cross-impact questionnaires), and surveys. Key factors were first identified and then categorized into 30 different modes across six main factors. A questionnaire was designed and distributed to 18 relevant field specialists.

Data analysis was conducted using futures studies techniques, including environmental scanning and interaction analysis with ScenarioWizard software. Finally, compatible and weak scenarios were identified and analyzed.

Local government refers to a system of regional or city governance whose representatives are elected by local citizens.

Federalism refers to a political system based on unity through agreement, in which several political units commit to one another while sharing authority with a central government.

3. Discourse

Political differences between Amhara and the Ethiopian central government are mainly related to the coup attempt and the Tigray conflict, in which Amhara initially fought alongside the federal government. Political disputes with Eritrea also focus on Afar territories and strategic regions such as Danka. Eritrea has been accused of harassing ethnic groups in these areas. Despite the potential for improving relations, Eritrea needs to take further steps to support its indigenous minorities. Severe drought in Ethiopia has disrupted the livelihoods of farmers and pastoralists due to sharp declines in

rainfall and the loss of crops and livestock. This unprecedented drought, affecting nearly 1.5 million people, has increased malnutrition, water shortages, health problems, and the devaluation of livestock. Poor health conditions and lack of resources have also intensified forced migration. Colonial borders and central government policies have often ignored civil society rights in the Horn of Africa. In Eritrea, systematic harassment and resource exploitation have forced many groups to migrate. In Ethiopia, administrative challenges and internal conflicts have weakened regional governance, particularly among groups that have historically sought autonomy or independence. The state of Amhara possesses granite reserves and natural and industrial forests, but deforestation and increasing demand are major concerns. In Afar, animal husbandry, agriculture, and salt trade are the main economic activities; however, poverty and unemployment remain significant challenges. Competition over resources, mismanagement, environmental degradation, and poverty are major causes of crisis and require fair development and effective resource management. The states under study, particularly Amhara, possess rich spiritual and cultural resources rooted in Orthodox Christianity and Islam. The Amhara people, one of Ethiopia's largest ethnolinguistic groups, speak Amharic, a Semitic language that was once the country's official language and remains the working language of the federal government and one of the current official languages.

A sense of discrimination, the political manipulation of ethnic and religious identities, the government's failure to respond to the needs of all groups, and foreign involvement in ethnic and religious divisions contribute to social polarization, declining trust in government, and instability. Proper management of diversity, promotion of coexistence, equality, and political participation are essential for preventing crises.

The Tigray and Amhara regions have been involved in territorial and historical disputes that have led to violence and tension, particularly with Eritrea. Eritrean President Isaias Afwerki, despite former alliances with the Tigray People's Liberation Front, has openly supported Amhara and criticized ethnic federalism. These tensions have resulted in border closures and restrictions on movement. Historical tensions between Addis Ababa and Mogadishu in the 1970s also contributed to Somali attacks on Ethiopia, affecting ethnic and linguistic conflicts in the region, including pressure on the Afar population.

Research findings indicate that Ethiopia is a quasi-federal state composed of ten autonomous regions, among which Amhara and Afar are particularly significant. These states possess substantial material and spiritual resources, experience political disputes with the central government, face neglect of civil society rights, maintain extensive foreign interactions, and suffer from prolonged droughts, especially in northern Ethiopia. These factors constitute key geopolitical challenges at the local government level.

ScenarioWizard software was used to evaluate these factors, resulting in 52 scenarios: 38 critical, 10 semi-critical, 1 static, 1 semi-desirable, and 2 desirable scenarios.

4. Conclusion and Suggestions

The Horn of Africa, including Ethiopia, Somalia, Eritrea, and Djibouti, is a strategically sensitive region due to tribalism and ongoing regional conflicts. Ethiopia faces challenges within its federal system, such as deepening democracy and strengthening institutions, while interregional and interstate conflicts persist. Despite its investment potential, weaknesses in health, literacy, and economic development have contributed to instability. This research proposes strategies to strengthen local capacities and address geopolitical crises in the Horn of Africa.

تحلیل عوامل ژئوپلیتیکی بحران ساز در حکومت‌های محلی اتیوپی (مطالعه موردی: ایالات آمه‌ارا و عفر)

مجید رسولی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱

استناد: رسولی، مجید. (۱۴۰۴). تحلیل عوامل ژئوپلیتیکی بحران ساز در حکومت‌های محلی اتیوپی (مطالعه موردی: ایالات آمه‌ارا و عفر). بحران پژوهی

جهان اسلام، ۱۲(۳)، ۲۶۴-۲۲۷.

DOI: 10.27834/CSIW.2504.1528.3.38.2

چکیده

شاخ آفریقا، واقع در شرقی‌ترین ناحیه قاره آفریقا، به‌عنوان یکی از بحرانی‌ترین مناطق این قاره شناخته می‌شود؛ به گونه‌ای که موقعیت استراتژیک این منطقه، آن را به کانونی حیاتی برای مسائل امنیتی و ژئوپلیتیکی تبدیل کرده است. اتیوپی نیز به‌عنوان یکی از کشورهای مهم این منطقه و به دلیل ساختار سیاسی شبه فدرالی، همواره با چالش‌های ژئوپلیتیکی پیچیده‌ای رو به رو بوده است. در این میان، ایالات‌های آمه‌ارا و عفر به‌عنوان دو منطقه کلیدی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بحرانی بودن اتیوپی ایفا می‌کنند. نوشتار حاضر که ماهیتی توصیفی-تحلیلی دارد و داده‌ها و اطلاعات آن به روش کتابخانه‌ای گردآوری شده است، در صدد پاسخگویی به این پرسش می‌باشد که چگونه عوامل ژئوپلیتیکی، زمینه‌ساز بحران‌های بیشتر و عدم ثبات در حکومت‌های محلی آمه‌ارا و عفر در اتیوپی می‌شوند؟ یافته‌های تحقیق نشان داد اتیوپی دارای حکومت شبه فدارالیسم می‌باشد که از ۱۰ ایالت خودمختار محلی تشکیل شده است، همچنین آمه‌ارا و عفر دو ایالت مهم این کشور محسوب می‌گردند، چراکه این ایالات دارای منابع مادی، معنوی، اختلافات مهم با دولت مرکزی، عدم توجه به حقوق مدنی جامعه، ارتباطات خارجی قابل توجه با سایر مناطق و همچنین خشکسالی در شمال اتیوپی به ویژه در منطقه امه‌ارا می‌باشد. این عوامل می‌توانند به‌عنوان عوامل ژئوپلیتیکی در سطح حکومت محلی محسوب شوند. از این رو از نرم‌افزار ویزارد برای سنجش مطلوبیت بهره گرفته شد. نتایج بررسی نشان داد که ۵۲ سناریو با حالت قوی و با توجه به مؤلفه‌های این بخش قابل بحث است که تعداد ۳۸ سناریو بحرانی، ۱۰ سناریو نیمه بحرانی، ۱ سناریو حالت ایستا، ۱ سناریو نیمه مطلوب و ۲ سناریو مطلوب می‌باشند. بنابراین می‌توان بیان نمود که شرایط در سطح حکومت‌های محلی در منطقه آمه‌ارا و عفر بحرانی می‌باشد؛ از این رو لازم است تا راهبردهایی متناسب با شرایط موجود و بحرانی این منطقه ارائه گردد.

واژگان کلیدی: ژئوپلیتیک، حکومت‌های محلی، شاخ آفریقا، آمه‌ارا، عفر، اتیوپی

^۱ استادیار گروه ژئوپلیتیک مرکز مطالعات آفریقا، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. m.rasouli@modares.ac.ir

مقدمه

شاخ آفریقا یکی مناطق مهم در این قاره و تأثیرگذار در عرصه بین‌الملل است که از دیرباز و به خصوص در دهه‌ها و سال‌های اخیر ارزش‌های ژئوپلیتیک، ژئواکونومیک، ژئواستراتژیک و... است. در این بین شاخ آفریقا شامل اتیوپی، سومالی، اریتره و جیبوتی به دلیل موقعیت استراتژیک (احاطه بر دریای سرخ و تنگه باب‌المنندب) و تنوع فرهنگی و مذهبی، از اهمیت بالایی برخوردار است (میرزائی تبار، ۱۴۰۲: ۱) (Mirzaei Tabar, 2023: 1). با این حال اختلافات قومی، نژادی و مذهبی این منطقه را ناپایدار و مستعد درگیری کرده و آن را به محل دخالت قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی مبدل ساخته است. رقابت‌های شدید در سطوح ملی و محلی، ساختارهای سیاسی و امنیتی شکننده و مداخلات خارجی، از جمله چالش‌های اصلی این منطقه به شمار می‌روند. اتیوپی در شمال شرقی آفریقا واقع شده و از غرب با سودان و سودان جنوبی، از شرق با جیبوتی و سومالی، از جنوب با کنیا و از شمال با اریتره هم‌مرز است (Gillespie, 2003: 13).

بر اساس آخرین آمارهای ارائه شده سازمان ملل متحد در سال ۲۰۲۰ میلادی از جمعیت کشورهای جهان، اتیوپی دارای ۱۱۷ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر جمعیت است (worldbank, 2020). بر اساس قانون اساسی مصوب ۱۹۹۴ میلادی، نام حکومت اتیوپی، «جمهوری فدرال دموکراتیک اتیوپی» است. قانون اساسی حکومت را موظف کرده است تا بر مبنای فدرالیسم قومی، کشور را اداره کند. اتیوپی در سطح محلی دارای ۹ منطقه اداری و اجرایی و دو دولت شهر خودمختار شامل آدیس‌آبابا و دیردواوه است. این ۹ منطقه اداری و اجرایی شامل عفر^۱، امهارا^۲، بنیشانگول گوماز^۳، گامبلا^۴، حرار^۵، ارومیا^۶، سومالی^۷ و دولت اقلیمی ملیت‌ها، مردم و ملت‌های جنوب^۸ و تیگرای^۹ است (Marine Corps Intelligence Activity, 2014: 57). در این بین چالشی که پیش روی نسخه اتیوپیایی فدرالیسم آن‌ها است، نیاز به تعمیق فرآیندهای همه‌جانبه، تقویت نهادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، حکومت‌داری مردم‌سالارانه و برابری به منظور دستیابی به چشم‌انداز کنونی انعطاف و انسجام ملی دارد.

¹ Afar

² Amhara

³ Benishangul/Gumuz

⁴ Gambela

⁵ Harar

⁶ Oromia

⁷ Somali

⁸ Southern Nations, Nationalities, and Peoples Region

⁹ Tigray

در این بین ائتلاف احزاب منطقه‌ای «ای پی دی آر اف»^۱ مبتنی بر میزان مشخصی از تفاوت‌ها در قدرت است. ویژگی‌های کلیدی آن بدین شرح است:

«ای پی دی آر اف» ائتلافی از چهار حزب اصلی بود که نماینده گروه‌های قومی مختلف در اتیوپی بودند، از جمله: جبهه آزادیبخش خلق تیگرای (TPLF)، سازمان دموکراتیک خلق آمه‌ارا (ANDM)، سازمان دموکراتیک خلق اورومو (OPDO)، جنبش دموکراتیک خلق سودان جنوبی (SEPDM). در طول سال‌های حکومت «ای پی دی آر اف» (EPRDF)، جبهه آزادیبخش خلق تیگرای (TPLF) نقش مسلطی در ائتلاف داشت و قدرت و نفوذ زیادی در دولت و اقتصاد اتیوپی اعمال می‌کرد. (EPRDF) به دلیل اجرای سیاست‌های توسعه‌ای متمرکز بر رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و کاهش فقر شناخته می‌شد. با این حال، (EPRDF) با انتقادهایی نیز مواجه بود؛ از جمله سرکوب سیاسی و محدود کردن آزادی‌های مدنی، فساد و سوء استفاده از قدرت، عدم نمایندگی عادلانه گروه‌های قومی مختلف.

باتوجه به این شرایط و ویژگی‌ها باید بیان نمود که در اصل قدرت مرکزی، کنترل‌کننده منابع اقتصادی، اجتماعی و فنی است. قدرت مرکزی با سازمان‌های ساختار حکومتی مخالف است و هم زیستی آن با حوزه‌های فعالیتش شامل شبکه‌هایی است که شامل منافع مادی، جایگاه مادی، حفاظت، اختیارات و اقتدار است که در ازای وفاداری و فرمانبرداری فردی تبادل می‌شود. ائتلاف «ای پی دی آر اف» اداره سیاسی رسمی، انسجام نهادها از طریق ایالت‌های سلسله‌مراتبی ساختارمند و منطقه‌ای را عهده‌دار است؛ همچنین خود این ایالت‌ها ابزار مدیریتی، کمیته‌های اجرایی و مراجع قضایی دارند که «زونس»^۲، «ورداس»^۳ به معنای مناطق و دست آخر از طریق کبلس^۴ که سطح پایین‌ترین واحد مدیریتی در سطح مردم عادی است. آخرین نهاد به عنوان یک مکانیسم کنترل اجتماعی و توزیع منابع اقتصادی حائز اهمیت است (Tesfaye, 2018: 7). دستورات سیاسی حفظ کنترل و نظم بخشیدن به مخالفان در سطح مدیریتی و سازمانی در ائتلاف «ای پی دی آر اف» و احزاب وابسته از طریق «گیمگما»^۵ صورت می‌گیرد که شامل ارزیابی رهبران سیاسی، کارگزاران حزبی و مدیران است. از حیث نهادهای حکومتی محلی، حکومت ملی مسئول تنظیم استراتژی‌ها و سیاست‌های خارجی، اقتصادی، اجتماعی و توسعه‌ای است؛ همچنین این اختیار را دارا می‌باشد که معیارهای سیاست‌های پایه‌ای برای بهداشت، آموزش، علوم و

¹ EPRDF

² Zones

³ Woredas

⁴ Kebeles

⁵ Gimgema

فناوری همگانی را تعیین کرده و از میراث فرهنگی و تاریخی صیانت کند. وزارت تجارت نیز مسئولیت تجارت خارجی را برعهده دارد و نهاد اصلی توسعه و تقویت تجارت خارجی اتیوپی، مذاکره و پیاده‌سازی توافقات تجاری است. سایر نهادهای اجرایی نظیر آژانس نظارت بر فعالیت‌های خصوصی‌سازی، دولتی و آژانس استاندارد اتیوپی که با امور تجارت خارجی ارتباط دارند به ترتیب در قبال وزارت صنعت و وزارت علوم و فناوری پاسخگو و مسئول هستند. با توجه به اینکه اتیوپی، کشوری با تنوع قومی و مذهبی چشمگیر می‌باشد، همواره در معرض چالش‌های ژئوپلیتیکی متعدد قرار داشته است. ساختار سیاسی این کشور، با تمرکز بر حکومت‌های محلی (ایالات) که از نظر قومی و فرهنگی متنوع هستند، بستری برای بروز و تشدید این چالش‌ها فراهم آورده است. بررسی عوامل ژئوپلیتیکی بحران‌ساز در این حکومت‌ها، به ویژه در ایالات آمهارا و عفر از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ زیرا این دو ایالت به دلایل تاریخی، جمعیتی و ژئواستراتژیک نقش کلیدی در ثبات و امنیت اتیوپی ایفا می‌کنند. سؤال اصلی تحقیق بدین صورت مطرح می‌گردد که چگونه عوامل ژئوپلیتیکی، زمینه‌ساز بحران‌های بیشتر و عدم ثبات در حکومت‌های محلی آمهارا و عفر در اتیوپی می‌شوند؟ بنابراین مفروض نویسندگان این است که عوامل ژئوپلیتیکی سبب زمینه‌سازی بحران‌های بیشتر و عدم ثبات در منطقه آمهارا و عفر می‌شوند. برای گردآوری داده‌ها از روش‌های زیر استفاده شد:

- مطالعه اسناد و مدارک: جمع‌آوری و تحلیل اسناد و مدارک مرتبط با موضوع پژوهش از جمله قوانین اساسی، گزارش‌های دولتی، اسناد سازمان‌های بین‌المللی و مقالات علمی.
- بررسی داده‌های آماری: استفاده از نرم افزار ویزارد.
- همچنین پژوهش حاضر بدین شرح سازماندهی شده است؛
- مقدمه: شامل بیان مسئله، سؤال پژوهش، فرضیه، مفروضات، روش پژوهش و روش گردآوری داده‌ها.
- چارچوب نظری: بررسی مفاهیم کلیدی فدرالیسم در اتیوپی، بحران و حکومت محلی.
- بررسی ویژگی‌های ژئوپلیتیکی ایالات آمهارا و عفر: توصیف ویژگی‌های جمعیتی، قومی، مذهبی، اقتصادی و جغرافیایی این دو ایالت.
- تحلیل عوامل ژئوپلیتیکی بحران‌ساز در ایالات آمهارا و عفر: بررسی نقش تنش‌های قومی، رقابت بر سر منابع طبیعی، ضعف نهادهای محلی و مداخلات خارجی در ایجاد و تشدید بحران‌ها.

- ارائه راهکارها: ارائه پیشنهاداتی برای کاهش عوامل بحران‌ساز و تقویت ثبات و امنیت در ایالات آمه‌ارا و عفر.
- نتیجه‌گیری: خلاصه یافته‌های پژوهش و ارائه راهبردهایی در سطح بین‌المللی، ملی و محلی.

نوآوری این تحقیق عبارت است از تحلیل اینکه چگونه عوامل ژئوپلیتیکی در سطح محلی با عوامل در سطح ملی و بین‌المللی تعامل دارند و چگونه این تعاملات پویایی‌های قدرت را شکل می‌دهند و اینکه علاوه بر عوامل رسمی و ساختاری (مانند قانون اساسی، نهادهای دولتی)، می‌توان به نقش عوامل غیررسمی مانند سنت‌ها، رسوم، شبکه‌های اجتماعی و رهبران محلی در شکل‌دهی پویایی‌های قدرت توجه کرد.

۱- پیشینه تحقیق

دریایی (۱۳۸۶)؛ (Darayaei, 2007) بیان می‌کند مبانی نظری انتخاب شده برای تحلیل، دیدگاه واقع‌گرایی می‌باشد که در سطح خرد، آموزه‌های انتخاب عقلایی، احساس تبعیض و بی‌عدالتی میان ساکنان دارفور را مهم‌ترین متغیر تداوم بحران تشخیص می‌دهد و در سطح ملی نیز دخالت دولت در منازعه برای حفظ قدرت طبقه حاکم و ساختار نظامی حکومتی سودان را عامل مهم تداوم بحران معرفی می‌کند.

آیلو (۲۰۲۵) بیان می‌کند که معیارهای مختلف و انعطاف‌پذیر قابل توجهی در ایجاد دولت‌های محلی جدید وجود دارند، اما قوانین ایالتی منطقه‌ای دستورالعمل‌های مشخصی در مورد چگونگی قضاوت در مورد مناسب بودن شیوه‌های تجزیه ارائه نمی‌دهند. تقاضا برای تجزیه مناطق محلی توسط نخبگان هدایت می‌شود و مشارکت عمومی محدود و با نتایج از پیش تعیین‌شده است. این وضعیت چالش‌هایی را برای مسئولیت‌های ارائه خدمات دولت‌های محلی ایجاد می‌کند و استقلال آن‌ها را نقض می‌کند. در نتیجه، مرزهای دولت محلی با مشارکت محدود مردم محلی و در خدمت منافع نخبگان محلی و تصمیمات اداری مدیران منطقه‌ای تعیین می‌شوند.

یادات (۲۰۲۵) بیان می‌کند عواملی مانند خشکسالی، تخصیص منابع، سرقت احشام، گسترش سلاح‌های کوچک و قاچاق به عنوان علل و محرک‌های معاصر درگیری شناسایی شدند. در حالی که نهادهای عرفی به عنوان مکانیسم‌های ترجیحی و مؤثر برای حل درگیری‌های درون طایفه‌ای شناخته می‌شوند، چالش‌هایی در اثربخشی آن‌ها برای اختلافات بین قومی به دلیل ماهیت متنوع و پیچیده آن‌ها ایجاد می‌شود.

یوهانس (۲۰۲۳) بیان می‌کند منطقه شمال ولو در آمهارا و ایالت عفر مجاور، در معرض درگیری‌های خشونت‌آمیز طولانی‌مدت بر سر منابع اشتراکی قرار دارند. عوامل متعددی از جمله تغییرات نهادی، سیاسی، اقتصادی و زیست‌محیطی، محرک این درگیری‌ها هستند. دمیو (۲۰۲۲) در مطالعاتش نشان می‌دهد که بسیاری از غیرنظامیان در درگیری‌های کنونی بین نیروهای TPLF (جبهه آزادی‌بخش خلق تیگرای) و دولت اتیوپی در مناطق آمهارا و عفر در شمال اتیوپی کشته شده‌اند. تحقیقات نشان می‌دهد که TPLF بسیاری از مردم بی‌گناه، از جمله غیرنظامیان را در مناطق آمهارا و عفر کشته و افراد دیگر نیز به شدت زخمی شده‌اند. سالمندان، زنان، جوانان و کودکان با توجه به موقعیت آسیب‌پذیر خود ممکن است اولین قربانیان وضعیت کنونی در مناطق آمهارا و عفر باشند. تخریب و غارت نهادها، شهرها و سایر سازمان‌های عمومی مانند کلیساها، مساجد، بازارها، مراکز آموزشی، مراکز بهداشتی و صنایع تولیدی نیز بر زندگی مردم آمهارا و عفر تأثیر گذاشته است. به دلیل تخریب نهادهای مختلف عمومی، سازمان‌های دولتی و مراکز خدمات عمومی، میلیون‌ها نفر از مردم آمهارا و عفر با بیکاری و اختلالات اجتماعی مواجه شده‌اند.

۲- مبانی نظری (تعریف مفاهیم)

۲-۱- مفهوم دولت محلی

دولت محلی^۱ سیستمی از دولت منطقه‌ای یا شهری است که نمایندگان آن توسط مردم محلی انتخاب می‌شوند. در تعریف دیگر می‌توان دولت محلی را سیستمی دانست که مسئولیت فراهم کردن سرویس‌ها و خدمات منطقه‌ای را برای مردم بومی بر عهده دارد (Dictionary Oxford: 755). دولت‌های محلی به عنوان بازیگران عرصه بین‌المللی، اهدافی از جمله تبادل اطلاعات و دانش، دادن یا گرفتن کمک مادی، لابی دولت مرکزی و یا سازمان‌های بین‌المللی و دفاع از منافع محلی را بر عهده دارند (مهکویی و بایور، ۱۴۰۰: ۲۳، صابری و یزدانی، ۱۴۰۱: ۳۲۴) (Mahkoei & Bavier, 2021: 23. Saberi et al. 2022: 324). منطقه خودمختار به عنوان یک ناحیه از کشور تعریف شده است که دارای درجه‌ای از استقلال یا آزادی از مقامات بیرون از آن منطقه است. گونه‌های مختلفی از انواع نواحی خودمختار در جهان وجود دارد که بر پایه مواردی از تفاوت در اقلیت‌های قومی یا دوری از سرزمین اصلی کشور تشکیل شده‌اند. کشورهایی که مناطق خودمختار دارند اغلب به نام فدراسی شناخته می‌شوند. مناطق خودمختار از نهادهای فدرال و حکومت‌های مستقل جدا هستند و در مقایسه با دیگر روش‌های تقسیمات سیاسی، مناطق این چنینی از وضعیت

¹ local government

ویژه‌ای، از جمله اختیاراتی همچون قانون‌گذاری برخوردارند (Olausson, 2007: 21-25). کلور و همکارانش با اشاره به تعریف دولت محلی می‌نویسند: دولت محلی به تمامی اقتدارهای اداری و سیاسی اطلاق می‌شود که در یک ناحیه خاص در چارچوب یک قلمرو بزرگتر یک کشور خاص قرار دارند. دولت محلی در برابر دولت مرکزی، ملی و یا فدرال استعمال می‌شود. دولت محلی در محدوده‌ای قدرت دارد که توسط قانون و یا دستور سطوح بالاتری از دولت به دولت محلی تفویض می‌شود. نهادهای دولت محلی در بین کشورها متغیر است (Dabo et al, 2012).

۲-۲- سیستم فدرالی اتیوپی

فدرالیسم به معنای اتحاد، قرارداد یا توافق و پیمان یک مفهوم سیاسی است که در آن گروهی از واحدهای یک کشور بدر غالب ایالات، استان‌ها به یکدیگر متعهد شده‌اند و به نمایندگی از یک حکومت مرکزی نقش آفرینی می‌کنند (اصغر زاده و عطریان، ۱۴۰۱: ۱۷۰۶، بوداچی و دیگران، ۱۴۰۰: ۹۰، منوئی و دیگران، ۱۴۰۱: ۶۴۲) (Asgharzadeh & Atrian, 2023: 1706, Boudaghi). (et al, 2021: 90, Manouei et al. 2022: 642). بنابراین فدرالیسم را بایستی ناظر بر آن نحوه از آرایش قدرت دانست که به موجب آن دو یا چند جامعه، خودفرمانروای یک فضای سیاسی هستند (عزیزی، ۱۴۰۱، صباغیان، ۱۴۰۰: ۱۴۲۰، جلالی و سودبر، ۱۴۰۱: ۵). (Azizi, 2022: 8, Sabbaghian, 2021: 142, Jalali & Sudbar, 2022: 5). منشأ سیستم فدرالی را در اتیوپی می‌بایست در قرن‌ها مبارزه قدیمی جستجو کرد که توسط ملیت‌ها، اقوام و مردم متعددی علیه استیلای امپراتوری صورت می‌گرفت. در واقع ریشه فدرالیسم در اتیوپی در سال ۱۹۹۵ و در درجه اول در راستای نگه داشتن گروه‌های قومی و زبانی بود (Gebeye, 2023, Fessha, 2022, Mitiku, 2021).

نظام چند حزبی فدرال طرفدار خوداتکایی و اداره حکومت به دست خود همچنان بر سر کار است. با توجه به واقعیت چندگانگی قومیتی و نیاز به مصالح عمومی در بین گروه‌های متعدد که ثبات سیاسی را یک عامل تعیین کننده دیگر برای ظرفیت سیاسی می‌کند، نظام چندحزبی فدرال در گرو این است که چگونه نهادهای سیاسی در بلند مدت با هم یکپارچه و پایدار باشند. با وجود اینکه سیستم فدرالی اتیوپی به دلیل ذات‌گرایی در هویت قومیتی مورد نقد قرار گرفته است، اما از طرفی به علت ایجاد وحدت در عین چندگانگی جامعه نیز مورد ستایش نیز قرار می‌گیرد. این سیستم فدرالی را نیز می‌توان به گونه‌ای تلقی کرد که گویی انعکاس دهنده روح منشور آفریقا در باب حقوق بشر و مردم است. از این حیث به جای تلقی قومیت به عنوان یک عامل اجتماعی-سیاسی منفی و ناکارآمد، می‌توان با نگاه به توسعه سیاست مردم‌سالارانه به مثابه یک فرآیند قابل

بحث و گفتگو، عامل قومیت را بر مبنای یک دوسویگی (معامله به مثل) متقابل، مهم‌ترین بخش و حامی این توسعه به حساب آورد که مؤلفه‌های بنیادی جامعه اتیوپی را شکل می‌دهد. علاوه بر این، اتیوپی تنها کشوری نیست که تجدید حیات ملی و قومی داشته است. این رخدادها در همه جای نظام بین‌الملل شایع شده و در کشورهایی نظیر انگلستان، اسکاتلند، ولز، ایرلند شمالی، کانادا، فرانسه و سوییس شبیه یک روال روزمره است که منجر به انتقال قدرت عمده یا استقلال دادن به اقلیت‌های ملی و قومی شده است (Tesfaye, 2018: 69). نهادها و اداره سیاسی، متغیرهای مهمی در برنامه توسعه اتیوپی هستند. دلیل این مسئله آن است که همچون سایر مناطق آفریقای سیاه، ساختار سیاست‌گذاری ضعیف، مدیریت عمومی غیر اثربخش و فساد مانع پیشبرد موفق هرگونه سازوکار توسعه‌ای است. این مسئله در دهه ۱۹۹۰م در طی موج رو به رشد ایجاد نظام مردم‌سالاری آشکار شد؛ درست زمانی که یک وفاق همگانی بروز کرد و بر اساس آن، نهادهای سیاسی ناکارآمد می‌بایست به دلیل عملکرد سیاسی ضعیف نکوهش می‌شدند. این مسئله به مطالباتی برای یک شیوه حکومت‌داری خوب منتهی شد و مردم به جای تمرکز سطح پایین بر اصلاح خدمات اجتماعی، مترصد هدف جاه‌طلبانه‌تری قرار گرفتند که همان مسئولیت‌پذیری سیاسی بود. این انگاره ذهنی مسئولیت‌پذیری که همان مردم‌سالاری و حکومت‌داری خوب است، یک تأثیر منطقه‌ای عمده می‌باشد و در بسیاری از نهادهای آفریقایی به عنوان شرایط ضروری برای توسعه پایدار به منصفه ظهور گذاشته شده است (Tesfaye, 2018: 67-68).

۳- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش پژوهش، تبیینی-توصیفی است. ماهیت داده‌ها کیفی و کمی و روش گردآوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای، میدانی (پرسشنامه تأثیرات متقابل) و پیمایشی (در چند مرحله است). برای تحقیق حاضر ابتدا با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای، مهم‌ترین عوامل ژئوپلیتیکی قدرت‌ساز در سطح حکومت‌های محلی آمهارا و عفر در اتیوپی شناسایی شدند. در مرحله بعد، وضعیت‌های احتمالی مختلفی برای هر کدام از عوامل کلیدی در نظر گرفته شد و مجموعاً ۳۰ حالت برای ۶ عامل کلیدی لحاظ گشت. بر اساس عوامل کلیدی و حالت‌های مختلف آن، پرسشنامه‌ای به صورت متقاطع طراحی شد و در اختیار جامعه آماری تحقیق که ۱۸ نفر از متخصصان رشته جغرافیای سیاسی، علوم سیاسی و ژئوپلیتیک بودند قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های آینده‌پژوهی در چند بخش شامل پویش محیطی (برای جمع‌آوری شاخص‌های مربوطه) و تکنیک آثار متقابل (استفاده از نرم‌افزار سناریو ویزارد برای تدوین سناریو) است. وزن‌دهی به پرسشنامه به صورت مقایسه‌ای زوجی و میزان ارتباط بین متغیرها با اعداد بین ۳-

تا ۳ بوده است. روایی این پرسشنامه توسط جامعه آماری مورد تأیید واقع شد. پرسشنامه‌های تکمیل شده در نرم‌افزار سناریو ویزارد و از طریق دستور Ensemble وارد و در نهایت سناریوهای سازگار و ضعیف شناسایی و تحلیل شدند.

تحلیل عوامل ژئوپلیتیکی بحران‌ساز در حکومت‌های محلی اتیوپی، با مطالعه موردی ایالات آمه‌ارا و عفر، می‌تواند چارچوب ارزشمندی برای درک دینامیک‌های پیچیده قدرت در این کشور فراهم کند. انتخاب این دو ایالت به دلایل متعددی حائز اهمیت است، از جمله:

- تنوع قومی و مذهبی: آمه‌ارا عمدتاً مسیحی‌نشین و عفر عمدتاً مسلمان‌نشین است. این تفاوت مذهبی به خودی خود یک عامل ژئوپلیتیکی است که بر الگوهای اتحاد و رقابت بین این دو ایالت و دولت مرکزی تأثیر می‌گذارد.
- اهمیت استراتژیک: هر دو ایالت از نظر جغرافیایی و سیاسی اهمیت استراتژیکی دارند. آمه‌ارا به عنوان قلب تاریخی اتیوپی و محل استقرار بسیاری از مراکز قدرت سنتی، نقشی محوری در سیاست ملی ایفا می‌کند. عفر نیز به دلیل همجواری با کشورهای همسایه و کنترل مسیرهای تجاری و ترانزیتی، از اهمیت بالایی برخوردار است.
- تجربه متفاوت از تمرکزگرایی: نحوه تعامل دولت مرکزی با این دو ایالت در طول تاریخ متفاوت بوده است. آمه‌ارا به دلیل پیوندهای تاریخی با قدرت مرکزی، همواره از نفوذ بیشتری برخوردار بوده است، در حالی که عفر به دلیل حاشیه‌ای بودن و دوری از مرکز، اغلب با چالش‌های بیشتری روبه‌رو شده است.
- منابع طبیعی: هر دو ایالت دارای منابع طبیعی ارزشمندی هستند که می‌تواند به عنوان اهرم قدرت در مذاکرات با دولت مرکزی مورد استفاده قرار گیرد. آمه‌ارا دارای زمین‌های حاصلخیز و منابع آبی فراوان است، در حالی که عفر دارای ذخایر معدنی و پتانسیل انرژی‌های تجدیدپذیر است.

با توجه به این عوامل، مطالعه تطبیقی این دو ایالت می‌تواند به درک بهتری از نحوه تأثیرگذاری عوامل ژئوپلیتیکی (مانند مذهب، قومیت، موقعیت جغرافیایی، منابع طبیعی و روابط با دولت مرکزی) بر توزیع قدرت و توسعه سیاسی در اتیوپی کمک کند. این تحلیل می‌تواند برای سیاست‌گذاران، محققان و فعالان مدنی که به دنبال ترویج حکمرانی محلی مؤثرتر و عادلانه‌تر در اتیوپی هستند، مفید باشد.

۴- محیط شناسی

۴-۱- ایالت امهارا

ایالت آمهارا از ۱۱ منطقه اداری، یک منطقه ویژه، ۱۰۵ منطقه و ۷۸ مرکز شهری تشکیل شده است. امهری زبان کار دولت است. منطقه آمهارا یکی از ۱۱ منطقه اداری در اتیوپی واقع در شمال کشور است که مرکز اداری منطقه بحیر است. مساحت سطح آن ۱۵۶،۹۶۰ کیلومتر مربع و طبق اطلاعات سال ۲۰۱۷، جمعیت آن ۲۱،۱۳۴،۹۸۸ نفر است. بر اساس نتیجه سرشماری سال ۲۰۱۷، از کل جمعیت ایالت، ۸۱.۵٪ مسیحی ارتدکس، ۱۸.۱٪ مسلمان و ۰.۱٪ پروتستان بودند. از نظر ترکیب قومی، اکثر جمعیت آمهارا هستند که ۹۱.۲ درصد تخمین زده می‌شود. علاوه بر این، ترکیب قومی شامل اورومو ۳٪، آژو/ آوی (۲.۷٪)، کیمانت (۱.۲) و آژو/ کامیر ۱٪ است (amharareg, 2023).

آمهارا در حال حاضر یکی از دو گروه بزرگ قومی در اتیوپی به همراه اورومو است. برخی افراد اعتقاد دارند ریشه مردم آمهارا از مناطق یمن می‌باشد که به اتیوپی مهاجرت کرده‌اند و حدود دوهزار سال است که در فلات مرکزی اتیوپی زندگی می‌کنند. در سال ۱۹۹۸، قطعات سفالی در اطراف مقبره‌های آتاتیا^۱ در جنوب ولو^۲، در هابرو^۳ در جنوب شرقی هایک^۴ و در شمال شرق آنچارو^۵ پیدا شد. تزئینات و نمادهای روی سفال‌ها شواهدی باستان‌شناختی است که نشان می‌دهد تمدن آکسو به منطقه آمهارای جنوبی فراتر از آنگوت گسترش یافته است (Britannica, 2018). آمهارا بر اساس قانون اساسی اتیوپی مصوب ۱۹۹۴ میلادی، همانند دیگر مناطق و ادارات دولت محلی اتیوپی که بر مبنای فدرالیسم قومی و زبانی شکل گرفته‌اند، از توابع این کشور محسوب می‌شود. این قانون اساسی در سال ۲۰۰۱ مورد بازبینی قرار گرفت و رسماً به عنوان قانون اساسی بازبینی شده شناخته می‌شود. ساختار حکومتی در آمهارا شامل قوه مجریه، مقننه و قضائیه است، رهبری حکومت بر عهده رئیس جمهور قرار دارد، شاخه قانون‌گذاری آن متشکل از شورای دولتی و شاخه قضائی آن توسط دیوان عالی ایالت اداره می‌شود. دولت منطقه آمهارا یکی از ۱۱ عضو ایالت جمهوری فدرال دموکراتیک اتیوپی است که توسط قانون اساسی فدرال تأسیس شده است. براساس قانون اساسی، مناطق دارای استقلال اقتصادی و اختیارات قضایی گسترده‌ای هستند. در اعلامیه شماره ۲۰۰۱/۵۹ قانون اساسی اصلاح شده منطقه، پیش‌بینی شده است که شورای منطقه به

¹ Atatiya

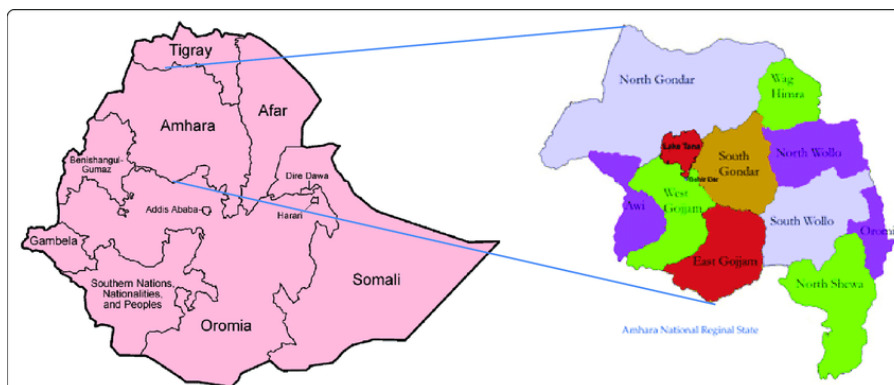
² South Wollo

³ Habru

⁴ Hayq

⁵ Ancharo

عنوان ارگان قانون‌گذاری کشور، عالی‌ترین ارگان قدرت دولت خواهد بود. بالاترین ارگان اجرایی دولت منطقه‌ای، شورای دولت منطقه (کابینه) به ریاست رئیس‌جمهور می‌باشد و در برابر شورای منطقه مسئول است. قدرت قضایی دولت منطقه فقط در دادگستری منطقه مستقر است. کلیه اعلامیه‌ها به تصویب شورای منطقه و آیین‌نامه‌ها به تصویب کابینه منطقه می‌رسد. دفاتر مربوطه نیز بخشنامه‌های داخلی را صادر می‌کنند (PEFA, 2018: 17).

شکل ۱- نقشه و موقعیت آمهارا (Source: Tessema et al., 2012)

۴-۲- ایالت عفر

عفر^۱ یکی از ۱۱ منطقه اداری است که در شمال کشور اتیوپی واقع شده است. مرکز اداری منطقه، شهر سمرا^۲ است. مساحت سطح آن ۹۶۷۰۷ کیلومتر مربع است و طبق اطلاعات سال ۲۰۱۹، کل جمعیت منطقه ۱۴۱۱۹۰۲ تخمین زده شده و ۸۶/۶ درصد از جمعیت در مناطق روستایی زندگی می‌کنند. مردم عفر یکی از اقوام بومی ساکن شاخ آفریقا هستند. شهرت این منطقه بیشتر به خاطر فسیل‌های کشف شده به نام «لوسی» است. تاریخ آفار یک تاریخ نمایان‌گر انفعال و بی‌حرکتی نیست، چرا که مردم این سرزمین در تقابل با بیگانگان بسیار ورزیده و متبحر هستند. از نظر دین (۹۶٪) از جمعیت مسلمان، (۳۸۶٪) مسیحی ارتدکس، (۰۴۳٪) پروتستان، (۰۰۹٪) کاتولیک و دیگران (۰۰۲٪) هستند. مردم آفار عمدتاً با زبان آفریقایی (۹۰۸٪) در منطقه صحبت می‌کنند. این زبان همچنین زبان کار دولت است. از دیگر زبان‌های اصلی که در این ایالت صحبت می‌شود می‌توان به زبان‌های امهری (۶۶۸٪)، تیگرای (۰۷۴٪)، ارومیا (۰۶۸٪)، آرگوینیا (۰۰۴٪) و ولایتیگنا (۰۲۶٪) است (amharareg, 2023). عفر را اولین مهد و آغازگر انسانیت می‌دانند. یافته‌های باستان‌شناختی و بسیاری از فسیل‌های انسانی گواه این حقیقت تاریخی هستند. اقوام عفر

¹ Afar

² Semera

در سه کشور مجاور واقع در شاخ آفریقا زندگی می‌کنند که اتیوپی، جیبوتی و اریتره هستند (mohammad usman darsa, 2013: 1794-1798).

عفر براساس قانون اساسی مصوب ۱۹۹۴ میلادی همانند سایر مناطق و ادارات دولت محلی اتیوپی که بر مبنای فدرالیسم قومی و زبانی شکل گرفته‌اند، بخشی از این کشور شد. این قانون اساسی در سال ۲۰۰۲ مورد بازبینی قرار گرفت رسماً به عنوان قانون اساسی بازبینی شده شناخته می‌شود. ساختار حکومتی در عفر شامل قوه مجریه، مقننه و قضائیه است؛ همچنین رهبری حکومت بر عهده رئیس جمهور است، شاخه قانون‌گذاری آن متشکل از شورای دولتی و شاخه قضائی آن توسط دیوان عالی ایالت اداره می‌شود. نگارش این قانون اساسی توسط سه نفر از متخصصان حقوقی آفار جوان به نام‌های سفیر حسن عبدالکدیر، علی حسین ویسا و احمد حسین انجام شد که شامل یک مقدمه، یازده فصل و یکصد و یازده اصل است. گسترش دولت در دهه‌های اخیر در زمان تسلط جبهه دمکراتیک انقلابی خلق اتیوپی^۱ در سطح ملی و نیروی دفاع ملی اتیوپی^۲ در سطح منطقه صورت گرفته است و در نتیجه گسترش دولت و احزاب در هم آمیخته است. علاوه بر این، احزاب ایجاد شده توسط دولت از طریق ساختارهای قبیله‌ای موجود، دولت و قبیله را در این روند متحول می‌کنند. قبیله^۳ به طور گسترده‌ای با همه تصمیمات مهم که به طور مشترک توسط رهبران قبیله گرفته می‌شود، قوی‌ترین پیوند اجتماعی در بین عفرها محسوب می‌شود (Kassa, 1997: 25). طوایف بیشتر به دودمان^۴ و خانواده‌های بزرگ ساکن در یک محوطه^۵ تقسیم می‌شوند که هر کدام رهبر خود را دارند (Markakis, 2011: 58). در دوران شاهنشاهی، رهبران قبایل معمولاً به عنوان واسطه‌ای بین دولت و مردم عمل می‌کردند (Harbeson, 1978: 483). این رابطه ادامه یافته و هدف اصلی رهبران قبیله تقویت موقعیت قبیله از طریق ایجاد روابط با دولت است.

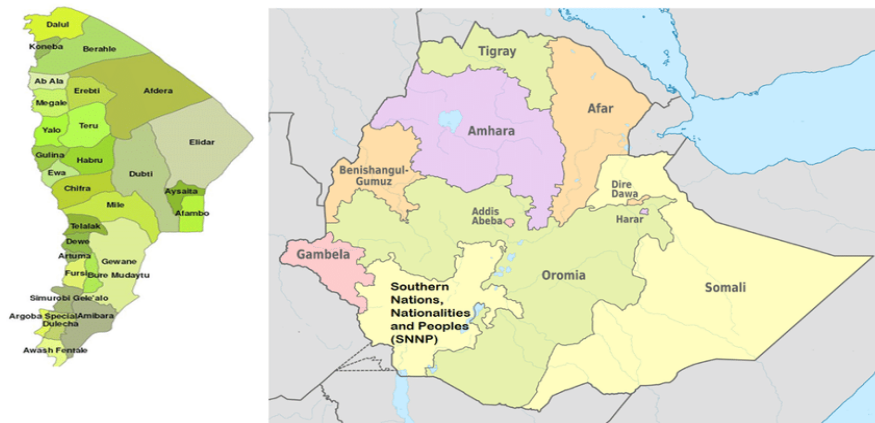
¹ Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF)

² Ethiopian National Defense Force (ENDF)

³ kedo

⁴ mela

⁵ dhalla

شکل ۲- منطقه عفر (Source: Degarege et al, 2015)

۵- یافته‌های تحقیق

۵-۱- عوامل ژئوپلیتیکی بحران ساز در مقیاس حکومت‌های محلی آمهارا و عفر

۵-۱-۱- اختلافات سیاسی با دولت مرکزی

آمهارا با دیگر قبایل و ایالات کشور اتیوپی کنش‌های ارتباطی دارد؛ به عنوان مثال در کودتایی که در ۲۲ ژوئن ۲۰۱۹ به وقوع پیوست، بخش‌هایی از نیروهای امنیتی در منطقه اقدام به کودتا علیه دولت محلی کردند. در این کودتا آماچیو مکونن رئیس‌جمهور منطقه آمهارا به قتل رسید و یک گارد حفاظت شخصی که طرفدار ملی‌گرایان بود، ژنرال سه‌آر مکونن رئیس ستاد نیروهای دفاع ملی اتیوپی و همچنین دستیارش گیزا آبرا را به قتل رساند. در این وضعیت دفتر نخست‌وزیر، ژنرال آسامینو تسیح رئیس نیروهای امنیتی آمهارا را رهبر این توطئه دانست (france24, 2019). همچنین مناقشات آمهارا با ارومو یکی از دغدغه‌های همیشگی این منطقه می‌باشد. پس از جنبش‌های اجتماعی ۲۰۱۴-۲۰۱۷، ملی‌گرایی آمهارا با گفتمانی که شامل هر دو مسئله توازن قدرت بین نخبگان و ادعاهای ارضی است، به شدت در منطقه توسعه یافت. چندین سیاستمدار محلی مانند دژنه مارو با حمایت ژنرال آسامینو تیزگه توانستند جناح‌های مسلح را کنترل کنند. در ۲۲ ژوئن ۲۰۱۹، جناح‌های نیروهای امنیتی منطقه اقدام به کودتایی علیه دولت منطقه کردند که طی آن، رئیس منطقه آمهارا، آماچیو مکونن ترور شد. یک محافظ که در جناح‌های ملی‌گرا بود، ژنرال سیاری مکونن^۱ رئیس ستاد کل نیروی دفاع ملی اتیوپی را ترور کرد و همچنین دستیار وی،

^۱ Se'are Mekonnen

سرلشکر گیزا آبرا^۱ دفتر نخست وزیری سر تیپ آسامینو تیزگه، رئیس نیروهای امنیتی منطقه آمهرا را به رهبری این توطئه متهم کرد و تیزگه در ۲۴ ژوئن توسط پلیس در حوالی بحیر دار کشته شد. در طول درگیری تیگر که از ۴ نوامبر سال ۲۰۲۰ آغاز شد، منطقه آمهرا به طور فعال در کنار دولت فدرال اتیوپی علیه جبهه آزادی‌بخش خلق تیگرای^۲ شرکت کرد. در ۱۹ دسامبر سال ۲۰۲۰، سازمان غیردولتی (ای ای پی ای)^۳ گزارش داد که سودان، سربازان اریترایی را با لباس نظامیان آمهرا که در کنار نیروهای ویژه آمهرا در امتداد مرز سودان می‌جنگیدند، اسیر کرده است. در ۲۳ نوامبر، یک گزارشگر خبرگزاری فرانسه^۴ از شهر هومرا در غرب تیگرای بازدید نمود و مشاهده کرد که اداره مناطق تسخیر شده تیگر غربی توسط مقامات منطقه آمهرا بر عهده گرفته شده است. از تاریخ ۱ مارس ۲۰۲۱، مقامات جدید چندین مکان جغرافیایی تغییر نام داده و بسیاری از ساکنان قومیت تایگرین به منطقه مرکزی تبعید شده بودند (AP, 2020: 4).

از سوی دیگر در ارتباط با ایالت عفر باید بیان نمود که رژیم اریتره، فراتر از نقض حقوق بشر عمل می‌کند. این کشور عفر را تا مرز نابودی از دانکالیا پیش برده است. این اقدام برای به ارث بردن ثروت و اهمیت استراتژیک سرزمین عفر است. دولت تک حزبی اریتره به گروه‌های ذی نفع مخالف در دولت اجازه فعالیت چندانی نمی‌دهد و آن‌ها را در تبعید نگه می‌دارد. این دولت منافع مردم عفر در منطقه «دانکالیا»^۵ در دست دارد و مردم را در معرض آزار و اذیت و حاشیه‌سازی سیستماتیک قرار می‌دهد و به دنبال یک سیستم خودمختار حاکم بر مردم است. دولت عفری اریتره در تبعید^۶ از منافع مردم عفر، گروه بومی حاشیه‌نشین و اقلیت شرق آفریقا که جمعیتی از آن‌ها در اریتره در منطقه دریای سرخ جنوبی زندگی می‌کنند، محافظت می‌کند. از نظر آن‌ها این منطقه به نام دانکالیا معروف است. از حیث موقعیت ژئواکونومیک، دانکالیا در مسیرهای حمل و نقل بین‌المللی بین معابر استراتژیک در قلب دریای سرخ در نزدیکی باب المندب و نزدیکی یمن و عربستان واقع شده است. دانکالیا دارای کلیدی ژئواکونومیک است و فرصتی را برای عفر و اریتره برای اتصال قاره آفریقا به خاورمیانه و اروپا برای تجارت جهانی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، تحقیقات علمی و مشارکت‌های بین قاره‌ای برای توسعه اقتصادی فراهم می‌کند. از نظر ژئوپلیتیکی، بازیگران بین‌المللی، دانکالیا را منطقه‌ای مهم برای امنیت بین‌الملل و یک منطقه مهم برای مبارزه جهانی با بنیادگرایی مذهبی تحت تأثیر صلح منطقه‌ای و توسعه در شاخ آفریقا

¹ Gizae Aberra

² Tigre People's Liberation Front (TPLF)

³ Europe External Programs with African (EEPA)

⁴ The Association for Financial Professionals (AFP)

⁵ Dankalia Region

⁶ The Eritrean Afar State in Exile (EASE)

می‌دانند (dankalia, 2015). حزب حاکم فعلی اریتره، جبهه مردمی دموکراسی و عدالت^۱، ملی‌گرا هستند و با عفر، کوناما و سایر گروه‌های اقلیت رفتار نادرستی دارند. کمیسیون تحقیق درباره حقوق بشر در اریتره گزارش داد که در ۲۷ سال گذشته، جنایات سیستماتیک علیه بشریت توسط مقامات دولتی علیه گروه‌های بومی انجام شده است. در ژوئن ۲۰۱۷، گزارشگر ویژه حقوق بشر در اریتره گفت که وضعیت حقوق بشر در اریتره به هیچ وجه بهبود نیافته است. در سال ۲۰۱۸، برخی امیدوارند که تغییر در رهبری فدرال در اتیوپی منجر به صلح و رفاه بین دو ملت شود. با این وجود علی‌رغم همکاری اریتره با همسایگان‌شان، اگر آن‌ها واقعاً می‌خواهند به اقلیت‌های بومی خود کمک کنند، دولت این کشور باید اقداماتی اساسی صورت دهد.

۲-۱-۵- خشکسالی و تداوم آن

منطقه عفر عمدتاً خشک و نیمه خشک با الگوهای بارندگی کم و نامنظم است. بیشتر نقاط این منطقه دورافتاده است و شرایط آب و هوایی سختی را تجربه می‌کند. تولیدات دامی، منبع اصلی اقتصاد منطقه و امرار معاش جوامع دام‌پرور و کشاورز است. خشکسالی که اتفاقاً به طور مکرر در عفر رخ می‌دهد، بخش‌های وسیعی از منطقه را در بر گرفته است. در بیشتر بخش‌های آن، سوگم (باران‌های کوتاه از مارس تا آوریل) و کرما (باران‌های طولانی از ژوئیه تا سپتامبر) به طور کامل از بین رفته‌اند یا در بهترین حالت، عملکرد ضعیفی داشته‌اند. نتایج ارزیابی مکرر نشان داده است که از دست دادن دارایی‌های تولیدی و افزایش ناامنی غذایی خانوارها به دلیل خشکسالی، به امری تعیین‌کننده و آسیب‌زننده تبدیل شده است؛ به طوری که گرسنگی، از دست دادن دارایی‌ها و ناامنی غذایی یکی از چالش‌های غالب جوامع در منطقه عفر اتیوپی است.

خشکسالی فعلی ناشی از ال‌نینو از نظر مقیاس و شدت بی‌سابقه است و باعث شده است ۱۰.۲ میلیون کشاورز، گله‌دار به همراه خانواده‌هایشان، محصولات و دام‌هایشان را از دست دهند و برای تأمین نیازهای اولیه به کمک‌های غذایی متکی شوند. نرخ سوء تغذیه در حال افزایش است و بیش از ۵ میلیون نفر به آب و کمک‌های بهداشتی اضطراری نیاز دارند که تبدیل به یک عامل اصلی در مهاجرت شده است. زندگی و معیشت جوامع دام‌پرور در منطقه عفر مبتنی بر بهره‌وری دام است و خشکسالی بر وضعیت معیشتی آن‌ها تأثیر منفی گذاشته است. به عنوان مثال، سلامت و کیفیت دام به دلیل کاهش آب و تخریب مراتع رو به وخامت است. در نتیجه ارزش بازار دام به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد. بارندگی در فصل کارما بهار نیز برای احیای مراتع و دوباره پر کردن منابع آب ناکافی بوده است. همچنین باید بیان نمود شرایط خشکسالی در منطقه شمالی آمهارا در اتیوپی

¹ People's Front for Democracy and Justice (PFDJ)

بیش از ۱۸ میلیون نفر را تحت تأثیر قرار داده است و خسارات گسترده‌ای را به بار آورده است. این عوامل بسیاری از جوامع دام‌پرور را وادار می‌کند تا در جستجوی آب و مرتع از مکان‌های مبدأ خود به مناطق همسایه امهارا، تیگری و ارومیا بروند (IOM, 2016).

۵-۱-۳- عدم توجه به حقوق جامعه مدنی

مانند بسیاری از مناطق آفریقا، نقشه برداری استعماری، تأثیرات عمیق خود را بر ویژگی‌های سیاسی ایالات فعلی در شاخ آفریقا گذاشته است. از آنجا که ایجاد مرزها کاملاً بر اساس منافع توسعه‌طلبان اروپایی بود و کاملاً از ترکیب قومی جوامع چشم‌پوشی می‌کردند، گروه‌های قومی-زبانی مشابه به دو یا چند کشور مجاور تقسیم شدند. این تقسیمات که به شدت سیستم‌های اداری و اقتصادی-اجتماعی سنتی را به چالش می‌کشید، بر اختلافات در منطقه شاخ آفریقا دامن زد. در میان بسیاری از سناریوهای این چنین غم‌انگیزی، سرزمین و ملت همگن عفر به سه کشور شاخ آفریقا یعنی اتیوپی، اریتره و جیبوتی تقسیم شد. پس از مقاومت ضد استعماری، عفرها با تقسیمات گسترده و حاشیه‌سازی بیشتری که توسط قدرت‌های مرکزی در ایالات متبوع اعمال می‌شد، روبه‌رو شدند. تلاش برای تعیین سرنوشت، نیم قرن به طول انجامید و زمینه‌سازی یک کشور مستقل ایجاد شد. در واقع جامعه عدالت‌طلب عفر تحت مقاومت طولانی مدت ضد استعماری قرار گرفت، با این وجود از تقسیم بین سه کشور مختلف در شاخ آفریقا در امان نماند. از نیمه دوم قرن ۲۰ از تلاش طولانی و طاقت فرسا برای بازگرداندن وحدت بدون مرز عفر دست برداشتند. در نیم قرن گذشته، دقیقاً زمانی که عفری‌ها رؤیای تأثیرگذاری در امور را در سر می‌پروراندند؛ تشکیل فدراسیون اریتره با اتیوپی و تحقق منطقه خودمختار آساب^۱ در سال ۱۹۵۲ از مهم‌ترین رویدادهای این دوره بود و به نظر می‌رسید که نسبت به نارضایتی عفر از امپراتوری و حکومت درگ^۲ بی‌تفاوت بودند.

پس از استقلال اریتره در ماه مه ۱۹۹۱، جمعیت بومی ۶۰۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰۰ نفری عفر با آزار و اذیت بی‌سابقه و استبداد طولانی مدت رژیم اریتره روبه‌رو شدند و همچنان با آن روبه‌رو هستند. رژیم به رهبری جنتای حاکم رئیس‌جمهور ایسیاس آفورکی^۳ موسوم به جبهه خلق برای عدالت و دموکراسی^۴، به‌طور سیستماتیک حضور تاریخی اقوام را از سرزمین مادری اجدادی خود حذف می‌کند، هویت بومی آن‌ها را به سرقت می‌برد و حق داشتن آن‌ها از حقوق خود را سلب می‌نماید. بهره‌برداری از مردم و منابع باعث می‌شود آفورکی و ژنرال‌ها، قدرت را در منطقه حفظ کنند.

^۱ Autonomous Region of Asab

^۲ Derg Government

^۳ Afwerki

^۴ People's Front for Democracy and Justice (PFDJ)

رژیم اریتره از آن زمان، میهن دانکالیا را تقسیم کرده و نام قلمرو را تغییر داده است. رژیم فعلی اریتره، عفر را از سرزمین مادری خود در دانکالیا، که بیش از ۲۰۰۰ سال در آن ساکن هستند، آواره کرده و استعمار می‌کند. اریتره با استفاده از قتل عام، وحشت، ارباب، تجاوز، آزار و اذیت و سایر انواع خشونت به این مهم دست یافته است. ده‌ها هزار خانواده عفری از میهن خود به اتیوپی، یمن، سودان و جیبوتی نزدیک شده‌اند. افرادی که توسط نیروهای امنیتی اریتره اسیر یا تیرباران نشده‌اند در اردوگاه‌های پناهندگان سازمان ملل متحد قرار دارند. بسیاری دیگر که قادر به فرار نیستند، مورد تحقیر، بدبختی و رنج‌های روزمره قرار می‌گیرند (dankalia, 2015). سیاست‌ها و اقدامات فعلی دولت اریتره در مورد مردم عفر، تهدیدی برای صلح و ثبات منطقه‌ای است. سیاست‌های رژیم اریتره هویت طولانی مدت عفر را تهدید می‌کند.

اوایل دهه ۱۹۹۰، تغییر نظام سیاسی در اتیوپی و به قدرت رسیدن شورشیان، منجر به دواپارگی عفر شد که به جنگ داخلی انجامید. با وجود سیستم فدرال اتیوپی، عدم تجربه مدیریتی، مداخلات دولت مرکزی، بی‌کفایتی اداری، فساد، قبیله‌گرایی، درگیری‌های داخلی، وابستگی‌های توسعه‌ای، و از دست رفتن منابع به دلیل مهاجرت، به تدریج ادعای عفر برای مدیریت منطقه را تضعیف کرده و بقای آن را به خطر انداخته است. آنچه در تاریخ سیاسی عفر دیده می‌شود، همواره ادعای تأسیس یک کشور مستقل به عنوان هدف نهایی آن‌ها بود. در همین رابطه آن‌ها هزاران نفر از جوانان عفری را مجبور به فرار به سمت همسایگان اتیوپی، جیبوتی و یمن کردند تا بار ناعادلانه هژمونی سیاسی و همچنین اقتصادی-اجتماعی جدید در کوهستانی تیگریونا را متحمل شوند. در این میان، جنبش‌های جبهه مردمی دموکراسی^۱، عدالت و جبهه آزادی مردم اریتره برای نیم قرن یک مخرج مشترک داشتند و آن عبارت بود از ایجاد وحدت در تحقق تعیین سرنوشت عفر در تمام ایالت‌ها با شعار دولت (به معنای یک ملت یک قلب)؛ فرمولی که مفهوم تکثر فرهنگی را با پذیرفتن تنوع قومی به عنوان یک نعمت ملی مدنظر قرار می‌دهد؛ به گونه‌ای که در همین راستا، جبهه عدالت و آزادی مردم اریتره اتیوپی تاکتیک پیشین خود در حمایت از سازمان‌های به اصطلاح قومی را حفظ کرد و آن را به عنوان یک اصل واقعی تمرین نمود (dankalia, 2015).

۵-۱-۴- بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی

ایالت امه‌ارا از نظر ذخایر گرانیتی نیز حائز اهمیت است. بیش از ۲۳ میلیون تن ذخایر گرانیت در سال ۲۰۲۰ م در سه ناحیه از منطقه شرق گوجما در دولت منطقه‌ای از آمه‌ارا کشف شد. این ذخایر در نواحی باسو لیبین، گوزامین و دبرالیاس موجود هستند. گرانیت یک نوع متداول از سنگ‌های

^۱ People's Front for Democracy and Justice (PFDJ)

آذین است که در ساختمان سازی، پل سازی، سنگفرش‌ها، بناها و بسیاری از نماهای بیرونی دیگر استفاده می‌شود (economic, 2020). در بحث کشاورزی نیز می‌توان بیان نمود که اکثر جنگل‌های موجود در منطقه شامل گونه‌های بومی است که تنها ۱۸-۱۹ درصد از کل منطقه را تشکیل می‌دهند. مزارع درختی از سه زیر گروه تشکیل شده است: مزارع تجاری/ صنعتی، مزارع چوب و مزارع اطراف شهری (چوب آن‌ها عمدتاً برای سوخت استفاده می‌شود). جنگل‌های مزارع در این منطقه شامل گونه‌ای از درختان عجیب است و با کاهش و متعاقب آن ممنوعیت تولید چوب صنعتی از جنگل‌های طبیعی در جهان، چوب این درختان برای تأمین نیاز مردم با استقبال فراوانی همراه است (Tadesse, 2019: 149).

از جمله توانمندی‌های مادی عفر نیز می‌توان بیان نمود که دام‌پروری به طور سنتی عمده فعالیت اقتصادی این جامعه است. به طور کلی اقتصاد معیشتی سنتی مبتنی بر دام‌پروری در این منطقه حاکم است و افراد فعالیت‌های مختلف غیر مزرعه‌ای و غیر دامداری نیز انجام می‌دهند، با این وجود همچنان به کمک‌های مالی نیازمندند. یافته‌ها نشان می‌دهد که جوامع عفر، استراتژی‌های جدیدی را در پاسخ به تغییرات محیطی اتخاذ کرده و بازار را تغییر داده‌اند و از طرفی شرایط سیاسی نیز فعالیت سنتی گله‌داری این مردم را دستخوش تغییر داده است (CMI, 2015: 2). ۹۰ درصد مردم ایالت عفر با پرورش شتر، گاو، بز، گوسفند و الاغ زندگی می‌گذرانند. کشاورزی از جمله تولید ذرت، لوبیا، سورگوم، پاپایا، موز و پرتقال نیز انجام می‌شود. تولید پنبه نیز در منطقه معمول است. دره آواش، آسایتا همچنین ظرفیت بالایی برای ایجاد آبیاری کشاورزی تجاری دارد و در حال حاضر میزبان مزارع بزرگ پنبه دولتی و خصوصی و مزارع شکر است (Report Afar regional, 2021). تجارت به ویژه نمک، یکی دیگر از زمینه‌های اشتغال و کار در این منطقه است. در خصوص سرمایه‌گذاری این ایالت در زمینه‌های کشاورزی، مسکن، ساخت و ساز، صنایع کوچک و خدمات، مجوزهای لازم را جهت تسهیل حضور شرکت‌های خصوصی و سرمایه‌گذاران داده است؛ به گونه‌ای که در دهه گذشته فرصت‌های شغلی منظم و موقتی توسط این سرمایه‌گذاران ایجاد شده است. از طرفی دیگر ۷۲٪ کودکان و نوجوانان در عفر باسواد هستند که با توجه به وضعیت منطقه‌ای و جهانی، نسبت بالایی است؛ اما متأسفانه فقر غذایی و فقر پولی یکی از معضلات این ایالت در سال‌های گذشته بوده است که اخیراً این امر جبران شده است (situation analysis of children and women: afar region, 2017: 19). در مورد توانمندی‌های مادی و اقتصادی ایالات آمه‌ارا و عفر، می‌توان تحلیل کرد که چگونه این عوامل می‌توانند زمینه‌ساز بحران و بی‌ثباتی در این مناطق شوند:

• ایالت آمه‌ارا

کشف ذخایر گرانت می‌تواند یک فرصت اقتصادی برای ایالت آمه‌ارا باشد؛ اما در عین حال می‌تواند زمینه‌ساز بحران نیز باشد. رقابت بر سر استخراج و بهره‌برداری از این منابع می‌تواند منجر به تنش‌های اجتماعی و سیاسی بین گروه‌های مختلف شود. همچنین، عدم مدیریت صحیح و پایدار این منابع می‌تواند منجر به تخریب محیط زیست و ایجاد مشکلات زیست‌محیطی شود که به نوبه خود می‌تواند بحران‌های اجتماعی و اقتصادی را تشدید کند. وابستگی به جنگل‌های طبیعی برای تأمین چوب صنعتی و سوخت می‌تواند منجر به تخریب جنگل‌ها و از بین رفتن تنوع زیستی شود. این امر می‌تواند باعث کاهش منابع طبیعی، افزایش فقر و تشدید بحران‌های زیست‌محیطی شود.

• ایالت عفر

دام‌پروری به عنوان عمده فعالیت اقتصادی در ایالت عفر، به شدت وابسته به شرایط آب و هوایی و منابع طبیعی است. تغییرات آب و هوایی و کاهش مراتع می‌تواند منجر به کاهش تولید دام، افزایش فقر و تشدید ناامنی غذایی شود. همچنین رقابت بر سر مراتع و منابع آب می‌تواند منجر به درگیری بین گروه‌های مختلف دام‌دار شود. توسعه کشاورزی تجاری در دره آواش می‌تواند یک فرصت اقتصادی برای ایالت عفر باشد، اما در عین حال می‌تواند منجر به مشکلاتی نیز شود. استفاده بی‌رویه از آب برای آبیاری می‌تواند منجر به کاهش منابع آب و تشدید تنش‌ها بین کشاورزان و دام‌داران شود. همچنین ورود شرکت‌های بزرگ کشاورزی می‌تواند منجر به از بین رفتن زمین‌های کشاورزی سنتی و بیکاری شود. تجارت نمک یکی دیگر از منابع درآمد در ایالت عفر است، اما این تجارت نیز می‌تواند با مشکلاتی همراه باشد. استخراج نمک به صورت غیرقانونی و غیراصولی می‌تواند منجر به تخریب محیط زیست و ایجاد مشکلات زیست‌محیطی گردد.

این عوامل بدین دلیل زمینه‌ساز بحران می‌شوند: رقابت بر سر منابع طبیعی (مانند زمین، آب، معادن و جنگل‌ها) می‌تواند منجر به تنش‌های اجتماعی و سیاسی بین گروه‌های مختلف گردیده و این تنش‌ها می‌تواند به خشونت و درگیری منجر شود. عدم مدیریت صحیح و پایدار منابع طبیعی می‌تواند به تخریب محیط زیست و ایجاد مشکلات زیست‌محیطی دامن‌زند و سپس سبب کاهش منابع طبیعی، افزایش فقر و تشدید بحران‌های اجتماعی و اقتصادی شود. وابستگی به دام‌پروری و کشاورزی سنتی می‌تواند ایالت عفر را در برابر تغییرات آب و هوایی و کاهش منابع طبیعی آسیب‌پذیر کند. این امر ناامنی غذایی و افزایش فقر را حاصل می‌شود. در ادامه فقر، بیکاری و نابرابری‌های اقتصادی، نارضایتی اجتماعی و بی‌ثباتی را ایجاد می‌نماید. به طور کلی، می‌توان گفت که توانمندی‌های مادی و اقتصادی ایالات آمه‌ارا و عفر در صورت عدم مدیریت صحیح و پایدار،

زمینه‌ساز بحران و بی‌ثباتی در این مناطق می‌شود. برای جلوگیری از این امر لازم است سیاست‌هایی اتخاذ شود که به توسعه پایدار، مدیریت عادلانه منابع، کاهش فقر و افزایش مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌ها کمک کند.

۵-۱-۵- بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی

ادیان مسیحی ارتدوکس و اسلام از ادیان رایج این ایالت‌ها می‌باشند. آمهارا یکی از بزرگ‌ترین دو گروه قومی زبانی در اتیوپی هستند و گروه بزرگ دیگر ارومو است. آن‌ها یک چهارم جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. زبان آمهاری به نوعی زبانی آفریقایی-آسیایی است که متعلق به گروه جنوب غرق سامی است. قوم آمهارا تاریخ کشورشان را در اختیار خود داشتند. زبان آمهارا یک تا دهه نود زبان رسمی اتیوپی بود و هم اکنون نیز بسیار حایز اهمیت می‌باشد. زبان مردم آمهاری، امهری است. امهری زبان کار مقامات فدرال دولت اتیوپی و یکی از پنج زبان رسمی اتیوپی است. این زبان برای مدتی تنها زبان آموزش مدارس ابتدایی بود، اما در بسیاری از مناطق با زبان‌های منطقه‌ای مانند اورومو و تیگرینیا جایگزین شده است. تنوع قومی و مذهبی در ایالات مورد بررسی در کنار عوامل تاریخی و زبانی، می‌تواند به طور بالقوه زمینه‌ساز بحران و بی‌ثباتی در این منطقه شود. در ادامه، نحوه تأثیرگذاری این عوامل بر بی‌ثباتی منطقه توضیح داده می‌شود:

• تنوع مذهبی (مسیحی ارتدوکس در مقابل اسلام)

اگرچه همزیستی مسالمت‌آمیز میان پیروان ادیان مختلف در اتیوپی تاریخچه‌ای طولانی دارد، اما وجود اختلافات مذهبی می‌تواند در شرایط خاصی به تنش و درگیری منجر شود. این تنش‌ها ممکن است ناشی از تبعیض، تعصب یا رقابت بر سر منابع و قدرت باشد. گروه‌های افراطی و عناصر مخرب ممکن است از اختلافات مذهبی برای تحریک خشونت و ایجاد تفرقه بین مردم استفاده کنند.

• قومیت و زبان

قوم آمهارا یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های قومی در اتیوپی می‌باشند و دارای هویت قومی قوی هستند. این هویت قومی می‌تواند به عنوان یک عامل مثبت در حفظ فرهنگ و سنت‌های محلی عمل کند؛ اما در عین حال می‌تواند منجر به انحصارطلبی و تبعیض علیه سایر گروه‌های قومی نیز شود. زبان آمهاری به عنوان زبان رسمی سابق اتیوپی، هنوز هم از اهمیت بالایی برخوردار است. با این حال، استفاده از این زبان به عنوان زبان رسمی برای مدتی طولانی، ممکن است باعث نارضایتی سایر گروه‌های قومی شده باشد که زبان‌های خود را به اندازه کافی مورد توجه نمی‌دیدند. این نارضایتی می‌تواند به تنش‌های قومی دامن بزند. رقابت بین گروه‌های قومی مختلف

بر سر قدرت، منابع و فرصت‌ها می‌تواند منجر به درگیری و بی‌ثباتی شود. در اتیوپی، رقابت بین قوم آمهارا و سایر گروه‌های قومی، به ویژه قوم اورومو، سابقه‌ای طولانی دارد. این عوامل بدین دلیل زمینه‌ساز بحران می‌شوند: اگر یک گروه قومی یا مذهبی احساس کند که مورد تبعیض قرار گرفته یا از فرصت‌های برابر برخوردار نیست، ممکن است به خشونت و شورش متوسل شود. استفاده از هویت قومی یا مذهبی برای بسیج سیاسی می‌تواند منجر به قطبی شدن جامعه و تشدید تنش‌ها شود. اگر نهادهای دولتی نتوانند به طور عادلانه و بی‌طرفانه به نیازهای همه گروه‌های قومی و مذهبی پاسخ دهند، ممکن است اعتماد مردم به دولت کاهش یابد و زمینه برای بی‌ثباتی فراهم شود. برخی از بازیگران خارجی ممکن است از اختلافات قومی و مذهبی در اتیوپی برای پیشبرد منافع خود استفاده کنند. این مداخلات می‌تواند به تشدید تنش‌ها و بی‌ثباتی منجر شود. در نهایت باید بیان نمود تنوع قومی و مذهبی در ایالات آمهارا، در صورت عدم مدیریت صحیح و عادلانه، می‌تواند به طور بالقوه زمینه‌ساز بحران و بی‌ثباتی در این منطقه شود. برای جلوگیری از این امر، لازم است سیاست‌هایی اتخاذ شود که به ترویج همزیستی مسالمت‌آمیز، برابری، عدالت و مشارکت سیاسی همه گروه‌های قومی و مذهبی کمک کند.

۵-۱-۶- ارتباطات خارجی

دو منطقه قدرتمند شمالی اتیوپی، تیگرای و آمهارا، در یک بن‌بست خطرناک قرار دارند که ریشه در اختلافات ارضی و تاریخی دارد. در سال ۲۰۱۸، این اختلافات به خشونت نیابتی منجر شد و پتانسیل تکرار آن همچنان وجود دارد (Ethiopia, 2020). تنش‌ها میان این دو منطقه، سبب شد تا مقامات فدرال و آمهارا با همسایگان خود از جمله اریتره، که مرز طولانی با تایگر دارد و پس از استقلال از اتیوپی در سال ۱۹۹۳ با دولت تحت رهبری جبهه آزادی‌بخش خلق تیگرای، یک جنگ ویرانگر داشت، مشکلاتی پیدا کنند (Reuters, 2018). رئیس‌جمهور اریتره، ایسیاس آفورکی، که پیش از این با جبهه آزادی‌بخش خلق تیگرای متحد بود، در دهه ۱۹۹۰ دشمن اصلی آن شد. او علناً طرف آمهارا قرار گرفت، درگیری‌های داخلی اتیوپی را به گردن حزب تایگر انداخت و فدرالیسم قومی را به شدت مورد انتقاد قرار داد، سیستمی که جبهه آزادی‌بخش خلق تیگرای برای ایجاد آن مهم بود. پس از تشریفات بین دو کشور، گذرگاه‌های اصلی مرزی آن‌ها باز شد، اما آمهارا با اشاره به لزوم تنظیم تجارت و مهاجرت، بستن آن‌ها را قبل از پایان سال ۲۰۱۸ آغاز کرد (Crisisgroup, 2021). در همین حال، معترضان آمهارا علاوه بر نگرانی از محاصره تایگرین، حداقل از سال ۲۰۱۸ جاده‌های منتهی به جنوب تایگر به آمهارا را مسدود کرده‌اند. بسیاری از وسایل نقلیه ثبت شده در تایگرین، از جمله حمل و نقل عمومی، اکنون از ترس آزار، اذیت و اخاذی از سفر به آمهارا خودداری می‌کنند (Crisisgroup, 2021). در ارتباط با روابط

خارجی عفر باید بیان نمود که وخامت در روابط میان رژیم‌های آدیس آبابا و موگادیشو که هر دو از رژیم‌های مارکسیست لنینیست استقبال می‌کردند، منجر به حمله سومالی به اتیوپی شد و تأثیر جدی در مبارزه عفر- عیسی داشت. در اوایل دهه ۱۹۷۰، موگادیشو نیروهای چریکی را آموزش داد تا زمینه را برای حمله به اتیوپی آماده کند. جبهه آزادی‌بخش سومالی غربی^۱ چندین لشکر داشت که یکی از آن‌ها برای اشغال و الحاق جیبوتی در نظر گرفته شد و عمدتاً از قبایل عیسی تشکیل شده بود. قسمت جیبوتی از این طرح کنار گذاشته شد، اما وقتی حمله به اتیوپی در سال ۱۹۷۷ اتفاق افتاد، عیسی مسلح و آموزش دیده، یک بار دیگر بر مزیت خود فشار آورد تا عفر را به سمت غرب سوق دهد.

۲-۵- مؤلفه‌های ژئوپلیتیکی در سطح حکومت‌های محلی آمه‌ارا و عفر در

اتیوپی

در این سطح از مطالعات به دنبال بررسی پیشران‌های کلیدی حکومت‌های محلی شاخ آفریقا آمه‌ارا و عفر هستیم تا قادر باشیم از طریق تعیین پیشران‌های کلیدی راهبردها و استراتژی‌هایی متناسب با شرایط موجود در منطقه برای حکومت‌های محلی تنظیم نمایم پیشران‌های کلیدی در این سطح عبارتند از:

جدول ۱- عوامل اصلی و وضعیت‌های احتمالی پیش‌روی آینده ژئوپلیتیکی حکومت‌های محلی

آمه‌ارا و عفر در اتیوپی

عامل	عوامل کلیدی	حالت	شرح حالت‌های احتمالی
A	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	A1	کاهش کامل اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
		A2	کاهش نسبی اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
		A3	تداوم وضعیت موجود اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
		A4	افزایش نسبی اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
		A5	افزایش قابل توجه اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
B	خشکسالی و تداوم آن	B1	کاهش قابل توجه خشکسالی و تداوم آن
		B2	کاهش نسبی خشکسالی و تداوم آن
		B3	تداوم وضعیت موجود خشکسالی و تداوم آن
		B4	افزایش نسبی خشکسالی و تداوم آن

^۱ Western Somali Liberation Front (WSLF)

افزایش قابل توجه خشکسالی و تداوم آن	B5		
کاهش قابل توجه به حقوق جامعه مدنی	C1	توجه به حقوق جامعه مدنی	C
کاهش نسبی توجه به حقوق جامعه مدنی	C2		
تداوم وضعیت موجود توجه به حقوق جامعه مدنی	C3		
افزایش نسبی توجه به حقوق جامعه مدنی	C4		
افزایش قابل توجه به حقوق جامعه مدنی	C5		
کاهش قابل توجه بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D1	بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D
کاهش نسبی بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D2		
عدم تغییر بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D3		
افزایش نسبی بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D4		
افزایش قابل توجه بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی	D5		
کاهش و حرکت به سمت بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E1	بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E
کاهش نسبی و حرکت به سمت بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E2		
عدم تغییر و تداوم وضعیت موجود بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E3		
افزایش نسبی و حرکت به سمت کنش مثبت بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E4		
افزایش قابل توجه و حرکت به سمت کنش مثبت بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی	E5		
کاهش و حرکت به سمت کنش منفی در ارتباطات خارجی	F1	ارتباطات خارجی	F
کاهش نسبی و حرکت به سمت کنش منفی در ارتباطات خارجی	F2		
عدم تغییر و تداوم وضعیت موجود ارتباطات خارجی	F3		
افزایش نسبی و حرکت به سمت کنش مثبت در ارتباطات خارجی	F4		
افزایش قابل توجه و حرکت به سمت کنش مثبت در ارتباطات خارجی	F5		

۵-۲-۱- وضعیت‌های احتمالی عوامل کلیدی

مطالعات و بررسی‌های نگارنده نشان داد که وضعیت‌های مختلف پیش‌روی ۶ کلید فوق قابل‌تصور است و این وضعیت‌های احتمالی مؤلفه‌های ژئوپلیتیکی قدرت‌ساز در سطح حکومت‌های محلی شاخ آفریقا از جمله آمهارا و عفر از اهمیت زیادی برخوردار است. با توجه به مباحث گذشته و بر اساس وضعیت‌های احتمالی آینده پیش‌روی وضعیت حکومت‌های محلی شاخ آفریقا، مجموعاً ۳۰ وضعیت مختلف برای ۶ عامل کلیدی طراحی شد که این وضعیت‌ها طیفی از شرایط مطلوب تا نامطلوب را شامل می‌شود. جدول (۱) وضعیت‌های احتمالی (عدم قطعیت‌ها) مختلف را در ارتباط با آینده وضعیت احتمالی مؤلفه‌های ژئوپلیتیکی قدرت‌ساز در سطح حکومت‌های محلی شاخ آفریقا آمهارا و عفر را نشان می‌دهد.

با توجه به این مسئله که در اینجا هدف تهیه سناریوهای ممکن از ۳۰ وضعیت احتمالی مربوط به ۶ عامل کلیدی است، انتظار می‌رود بیش از ۶۰۰ هزار سناریوی تلفیقی محتمل از میان این وضعیت‌های احتمالی استخراج شود که دربرگیرنده تمامی حالات پیش‌روی آینده احتمالی مؤلفه‌های ژئوپلیتیکی قدرت‌ساز در سطح حکومت‌های محلی شاخ آفریقا باشد. شکل (۱) تابلوی سناریوهای با سازگاری قوی و به‌نوعی سناریوهای احتمالی را به همراه وضعیت‌های محتمل از نظر بحرانی بودن یا مطلوب بودن نشان می‌دهد. در این تابلوی سناریو، رنگ سبز وضعیت کاملاً مطلوب، سبز کم‌رنگ نشان‌دهنده وضعیت نیمه‌مطلوب، رنگ زرد بیان‌گر وضعیت ایستا، رنگ صورتی وضعیت در آستانه بحران و رنگ قرمز نشان‌دهنده وضعیت بحرانی است. طبق نتایج بررسی شده، ۵۲ سناریو با حالت قوی با توجه به مؤلفه‌های این بخش بدست آمد که تعداد ۳۸ سناریو بحرانی، ۱۰ سناریو نیمه بحرانی، ۱ سناریو حالت ایستا، ۱ سناریو نیمه مطلوب و ۲ سناریو مطلوب به‌دست آمد. بنابراین می‌توان بیان نمود که شرایط در سطح حکومت‌های محلی در منطقه شاخ آفریقا آمهارا و عفر بحرانی می‌باشد؛ از این رو لازم است تا راهبردهایی متناسب با شرایط موجود و بحرانی این منطقه ارائه گردد.

Scenario No. 41	Scenario No. 42	Scenario No. 43	Scenario No. 44	Scenario No. 45	Scenario No. 46	Scenario No. 47	Scenario No. 48	Scenario No. 49	Scenario No. 50	Scenario No. 51	Scenario No. 52
اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی	اختلافات سیاسی با دولت مرکزی
جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن	جنگ‌های و تداوم آن
توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی	توجه به حقوق جامعه مدنی
بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی
بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی	بهره‌گیری از توانمندی های ملی
ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی	ارتباطات خارجی

نتیجه‌گیری

منطقه شاخ آفریقا شامل اتیوپی، سومالی، اریتره و جیبوتی، منطقه‌ای استراتژیک و حساس همراه با قبیله‌گرایی و درگیری‌های منطقه‌ای است. اتیوپی و سومالی از چندپارگی سیاسی رنج می‌برند. اتیوپی با داشتن ایالت‌های خودمختار، سیستم فدرالی را تجربه می‌کند که مورد انتقاد و هم‌مورد ستایش قرار گرفته است. چالش اصلی این کشور، تعمیق فرآیندهای همه‌جانبه، تقویت نهادهای سیاسی و حکومت‌داری دموکراتیک است. تنازعات بین منطقه‌ای و درون‌ایالتی، به خصوص در مناطق مرزی همچنان ادامه دارد. با وجود این چالش‌ها، منطقه پتانسیل بالایی برای سرمایه‌گذاری دارد، اما مشکلاتی مانند بهداشت ضعیف، کمبود سواد و امکانات رفاهی، زمینه‌ساز شکل‌گیری گروه‌های جدایی‌طلب و تروریستی شده‌اند. در این بخش از پژوهش، جهت تقویت نمودن این ضعف در راستای افزایش بهره‌برداری از ظرفیت‌های سطح حکومت‌های محلی، استراتژی‌هایی متناسب با پیشران‌های کلیدی مورد نظر ارائه گردیده است تا بتوان از این وضعیت بحرانی در راستای افزایش قدرت محور مقاومت در سطح حکومت‌های محلی شاخ آفریقا استفاده نمود:

۱) راهبردهای سطح ملی

• اختلافات سیاسی با دولت مرکزی

راهبرد تقسیم وظایف بر مبنای اینکه بخش عمومی دولت وظیفه هدایت، راهبری و برقراری حاکمیت را بر عهده گیرد و بخش خصوصی دولت‌های محلی عهده‌دار اشتغال‌زایی، تولید درآمد، تجارت و ایجاد کسب و کار گردند. همچنین تلاش در راستای ایجاد نهادها و سازمان‌های مردم نهاد که واسطه بین دولت و حکومت محلی در راستای حل و فصل مشکلات باشند، ایجاد راهبردهایی برای تعامل خوب در راستای تحقق حکمرانی خوبی در منطقه، ایجاد ظرفیت‌هایی مناسب برای پاسخگویی دولت‌های محلی به مردم و دولت مرکزی در راستای حل و فصل و روشنگری اختلافات موجود، کاهش توجه به نیروی نظامی و استفاده ابزاری از ارتش برای حکمرانی و لزوم اهمیت دادن به ابعاد اقتصادی و... بر طرف نمودن تبعیض در میان شهروندان و حکمرانان و توجه به امور توسعه‌ای، برقراری نوعی ارتباط سیستماتیک دولت با جامعه مدنی و گروه‌های رابطی که بین مردم و حکومت وجود دارد، حذف نمودن تبعیض در قوانین و مقررات موجود در حکومت‌های محلی و توجه به تصدی مناصب حکومتی بر مبنای شایسته‌سالاری نه صرفاً دار بودن قدرت نظامی و ارتشی، ایجاد نوعی انتخابات آزاد که مصداق رقابتی پویا برای برعهده گرفتن وظایف حکومت‌های محلی در شاخ آفریقا باشد، افزایش تفکیک قوا و نهادینه نمودن نظارت ملی بر حکومت‌های محلی در منطقه، ایجاد راهبردهایی برای افزایش تدابیر اداری در راستای حذف بروکراسی و اختلافات موجود بین دولت مرکزی و حکومت‌های محلی، کاهش دادن نفوذ استعمارگران و دولت‌های فرامنطقه‌ای در امور داخلی از طریق ایجاد وحدت و همبستگی بر مبنای معیارهای و شرایط موجود در منطقه از جمله استراتژی‌های این بخش می‌باشند.

• خشکسالی و تداوم آن

خشکسالی در مناطق روستایی، امنیت غذایی را به شدت تهدید می‌کند. برای مقابله با این مشکل، باید به بهبود کشاورزی از طریق معرفی محصولات مقاوم به خشکسالی، گسترش آبیاری کم‌هزینه و حمایت از دامداری‌های کوچک پرداخت. علاوه بر این، آموزش و مهارت‌آموزی برای ایجاد فرصت‌های شغلی خارج از کشاورزی ضروری است. جوامع محلی باید در حفاظت از منابع طبیعی مشارکت داشته باشند و زیرساخت‌های بازاریابی بهبود یابند. دولت‌های محلی باید به اطلاعات سیستم‌های هشدار سریع واکنش نشان داده و ذخایر غلات را مدیریت کنند. تغییر رویکرد از کمک‌های اضطراری به بهبودی بلندمدت، استفاده از سازوکارهای کار در ازای غذا و سرمایه‌گذاری در تغذیه مستقیم و حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر اهمیت دارد. تقویت حاکمیت قانون، حمایت از بخش خصوصی و سازمان‌های غیردولتی، بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل و

ارتباطات و ارتقای خدمات عمومی (بهداشت، آموزش، تحقیقات کشاورزی) نیز از جمله اقدامات حیاتی برای مقابله با خشکسالی و بهبود شرایط زندگی در این مناطق است.

• توجه به حقوق جامعه مدنی

روش‌های سنتی حل و فصل اختلاف مؤثرتر از حل اختلافات به موجب قانون بین‌المللی است؛ بنابراین حکومت‌های محلی باید روش‌های سنتی حل اختلاف را در نظر بگیرند و طبق آن عمل کنند. از طرفی افزایش توانایی و ظرفیت گفت و گو و باز کردن فضاهای منطقه‌ای برای افزایش و ارتقاء حقوق جامعه مدنی، ارزیابی نقاط قوت و ضعف روندهای صلح بین حکومت‌های محلی و دولت مرکزی، همکاری با مؤسسات غیر انتفاعی، انتفاعی و دولتی در منطقه، به‌دست آوردن موقعیتی هماهنگ میان حکومت‌های محلی و دولت مرکزی با بازیگران منطقه‌ای و سازمان‌های جامعه مدنی، گفتگو در مورد چالش‌های اساسی منطقه‌ای و شناسایی عوامل محرکه، به منابع درگیری بین حکومت‌های محلی و دولت مرکزی پرداخته و همکاری بین بخشی را ارتقاء می‌دهند. همچنین پیاده نمودن اصلاحات نهادی و چندجانبه‌گرایی مشترک در داخل شاخ و در میان سازمان‌های منطقه‌ای برای دستیابی به صلح و ثبات، اتخاذ اقدامات پیشگیرانه برای آگاهی‌بخشی به مردم در مورد آزادی بیان و اطلاع‌رسانی، لغو یا اصلاح قوانین و مقررات مغایر با اصول بین‌المللی، آزادی بیان و اطلاعاتی که آن‌ها ملزم به حمایت، محافظت و پیشبرد هستند.

• توسعه استراتژی‌های مؤثر برای لابی‌گری

شامل تلاش برای تأثیرگذاری بر سیاست‌های دولت مرکزی به نفع منافع محلی، ایجاد کانال‌های ارتباطی منظم با دولت مرکزی، برقراری ارتباط مستمر با مقامات دولت مرکزی برای تبادل اطلاعات و حل مشکلات، توسعه ظرفیت برای مدیریت پروژه‌های توسعه‌ای با حمایت دولت مرکزی، اطمینان از اینکه پروژه‌های توسعه‌ای با حمایت دولت مرکزی به شیوه‌ای مؤثر و شفاف مدیریت می‌شوند و منافع محلی را در نظر می‌گیرند.

• تقویت همکاری‌های بین ایالتی

ایجاد سازوکارهای مشترک برای مدیریت منابع مشترک؛ از جمله همکاری بین ایالت‌های آمهارا و عفر برای مدیریت پایدار منابع مشترک، مانند آب و مراتع. تبادل تجربیات و بهترین شیوه‌ها شامل به اشتراک گذاشتن تجربیات موفق در زمینه‌های مختلف؛ از جمله حکمرانی محلی، مدیریت منابع طبیعی و حل منازعات. توسعه پروژه‌های مشترک توسعه‌ای؛ نظیر همکاری در پروژه‌های توسعه‌ای که منافع هر دو ایالت را تأمین می‌نماید.

۲) راهبردهای سطح محلی

• بهره‌گیری از توانمندی‌های مادی

بهره‌گیری از ظرفیت‌های اقتصادی به ویژه در صنعت شیلات و ماهی‌گیری از طریق ایجاد سازمان‌ها و نهادهای قانونی بین دولت و حکومت محلی، تقویت زیرساخت‌های اقتصادی حکومت‌های محلی در راستای ارتقاء پاسخگویی به روند تقاضا و عرضه محصولات، استفاده از روش‌های پربازده برای افزودن بر میزان محصولات و توانمندی‌های اقتصادی حکومت‌ها محلی، بهره‌گیری از توانایی‌های بخش خصوصی برای افزایش سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های شیلات، کشاورزی و دامداری منطقه، اتخاذ سیاست‌های امنیتی در حکومت‌های محلی در راستای جذب سرمایه‌گذاری خارجی برای تقویت بخش اقتصادی حکومت‌های محلی، ایجاد همگرایی دو یا چندجانبه بین حکومت‌های محلی با یکدیگر یا با دولت مرکزی، تلاش‌های مشترک برای سهولت جریان سرمایه، نیروی کار، کالاها و خدمات در سطح حکومت‌های محلی، سرمایه‌گذاری در سخت‌افزارهای اساسی و خدمات اجتماعی، باید برای گشودن مناطق مرزی و بهبود رفاه از جمله راه‌ها، انرژی، آموزش، بهداشت، آب، فناوری اطلاعات و ارتباطات و دسترسی به منابع مالی ارائه شوند. با توجه به اینکه این مناطق از ضعف حکمرانی و درگیری مکرر رنج می‌برند، این خطر وجود دارد که سرمایه‌گذاری‌ها پایدار نماند. در این راستا نهادهای محلی باید تقویت شوند تا بتوانند مدیریت مشترک مرزها و ظرفیت مدیریت درگیری را تقویت کنند و به عنوان یک مداخله هدفمند، افراد محلی باید از طریق آموزش، آموزش مشارکتی و سرمایه‌گذاری خرد به مهارت‌های مدرن مجهز شوند. همچنین، زنان باید توانمند شوند تا خانوارها بتوانند کیفیت زندگی خود را بهبود بخشند و درآمد مناسب و کافی کسب نمایند.

• بهره‌گیری از توانمندی‌های معنوی

برای موفقیت در صنعت گردشگری در مناطق شاخ آفریقا، آمه‌ارا و عفر، ایجاد استانداردهای پول و ارزش‌گذاری منطقه به عنوان مقصد گردشگری، بهره‌گیری از ظرفیت‌های معنوی و فرهنگی و در دسترس بودن منابع انسانی آموزش‌دیده اهمیت دارد. برنامه‌ریزی استراتژیک بلندمدت، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و توسعه مشارکتی با بخش خصوصی ضروری است. دولت‌ها نقش حمایتی و سیاست‌گذار دارند و باید سیاست‌ها و مقررات لازم را تدوین کنند. همچنین، آموزش گسترده و متنوع (رسمی، غیررسمی و در محل کار) برای ارتقاء مهارت‌ها و فناوری‌ها، کلید توسعه پایدار صنعت گردشگری در این منطقه است.

• تقویت حکمرانی محلی و مشارکت شهروندان

ایجاد سازوکارهای شفاف و پاسخگو برای تصمیم‌گیری؛ مثل اطمینان از اینکه شهروندان محلی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به توسعه اقتصادی، مدیریت منابع طبیعی و امنیت مشارکت دارند. تقویت ظرفیت نهادهای محلی؛ در ارائه آموزش و منابع لازم به نهادهای محلی برای ایفای نقش مؤثر در حکمرانی و توسعه و حمایت از جامعه مدنی از قبیل ایجاد فضای مناسب برای فعالیت سازمان‌های جامعه مدنی در زمینه‌های مختلف، از جمله آموزش شهروندی، نظارت بر عملکرد دولت و حل منازعات.

• مدیریت منابع طبیعی به طور پایدار و عادلانه

تدوین سیاست‌های شفاف و فراگیر برای تخصیص منابع؛ نظیر اطمینان از اینکه تخصیص منابع طبیعی (مانند زمین، آب و معادن) به شیوه‌ای عادلانه و پایدار انجام می‌شود و منافع همه ذینفعان در نظر گرفته می‌شود. تقویت مدیریت مشارکتی منابع؛ همانند مشارکت دادن جوامع محلی در مدیریت منابع طبیعی، به ویژه در مناطقی که این جوامع وابستگی زیادی به این منابع دارند. تنوع بخشیدن به اقتصاد محلی؛ از جمله کاهش وابستگی اقتصاد محلی به منابع طبیعی از طریق توسعه بخش‌های دیگر، مانند گردشگری، کشاورزی مدرن و صنایع کوچک.

• ارتقای صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز

تقویت نقش نهادهای سنتی حل منازعه؛ شامل حمایت از نهادهای سنتی حل منازعه (مانند بزرگان قومی و رهبران مذهبی) و تقویت ظرفیت آن‌ها برای حل اختلافات به شیوه‌ای مسالمت‌آمیز. ایجاد سازوکارهای فراگیر برای حل منازعات بین قومی؛ مانند ایجاد فضایی برای گفت‌وگو و تفاهم بین گروه‌های قومی مختلف و حل اختلافات از طریق مذاکره و مصالحه. مقابله با گسترش سلاح‌های کوچک؛ در تلاش برای جمع‌آوری سلاح‌های غیرقانونی و جلوگیری از ورود سلاح‌های جدید به مناطق محلی.

۳) راهبردهای سطح بین‌المللی

• ارتباطات خارجی

استراتژی اتحاد و ائتلاف با وجود تفاوت‌هایی که دارد، به دلایل تهدید مشترک امنیتی، منافع مشترک اقتصادی و همبستگی‌های جغرافیایی اتخاذ می‌شود. استراتژی اتحاد ممکن است یکسان، مکمل و ایدئولوژیک باشد؛ بنابراین حکومت‌های محلی در شاخ آفریقا از این استراتژی می‌توانند بهره‌برداری نمایند. این استراتژی‌ها عبارتند از: شناسایی ظرفیت‌های داخلی در راستای تدوین سیاست‌هایی برای گسترش ارتباطات خارجی همچون ظرفیت‌های اقتصادی، مالی، امنیتی، سیاسی

و... شناسایی ظرفیت‌های خارجی همچون ساختار حاکم و قواعد موجود در نظام بین‌الملل و بررسی منافع بازیگران دیگر در راستای افزایش ارتباطات خارجی، ایجاد محیطی همگرا براساس شکل‌دادن نوعی ائتلاف مشترک بین حکومت مرکزی و حکومت‌های محلی، به کارگیری مکانیزم‌های حل اختلاف برای گسترش ارتباطات خارجی، توسعه راه‌های دریایی و افزایش امنیت این راه‌ها در منطقه در راستای افزایش ارتباطات دریایی و میان‌اقیانوسی بین حکومت‌های محلی با سایر کشورها همچون عربستان، امارات، چین، کره و ژاپن و... .

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، مقاله پیش‌رو فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.

فهرست منابع

منابع فارسی

- اصغر زاده، علی و عطریان، مسعود. (۱۴۰۱). تحلیل ظرفیت‌های حقوقی نظام فدرالیسم در تحقق و توسعه عدالت اجتماعی با تأکید بر نظام جمهوری اسلامی ایران. *ماهنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۵(۱۱)، ۱۷۰۵-۱۷۱۴.
- بوداکی، جمال و خلیلی، محسن و حیدری، اکبر (۱۴۰۰). روند پژوهی تاریخی و آینده فدرالیسم عراق. *فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک*، ۱۷(۶۱)، ۸۴-۱۱۵.
- جلالی، محمد و سودبر، سوگل. (۱۴۰۲). نسبت‌سنجی میان فدرالیسم و دموکراسی با تأکید بر حقوق کشورهای امارات و مالزی. *مطالعات تطبیقی حقوق کشورهای اسلامی*، ۱(۱)، ۱-۲۵.
- دریایی، محمد حسن. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر در ایجاد و تداوم بحران دارفور. *پژوهش حقوق عمومی* ۹(۲۳)، ۵۵-۸۸.
- صابری تهرانی، حسین و یزدانی زازرانی، محمدرضا. (۱۴۰۱). جایگاه قانونی شوراهای اسلامی شهر و روستا و نقش آن در حکومت محلی و تمرکززدایی دولت در ایران پس از انقلاب اسلامی. *رهیافت انقلاب اسلامی*. ۱۶(۵۹)، ۳۳۷-۳۶۲.
- صباغیان، علی (۱۴۰۰). ریشه‌ها، ساختار و تحول فدرالیسم در جمهوری فدرال آلمان. *فصلنامه مطالعات حقوق عمومی دانشگاه تهران*، ۵۱(۴)، ۱۴۱۷-۱۴۳۵.
- عزیزی، سعید (۱۴۰۱). بررسی تغییر ساختار سیاسی ایران از سنتریسم (تمرکزگرایی) به فدرالیسم. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۴(۴)، ۵۲۲-۵۵۴.
- منوئی، فرناز و شمس برهان، ایلخان و موسی زاده، ابراهیم. (۱۴۰۱). فدرالیسم اداری و قومی؛ مقایسه تطبیقی نظام‌های فدرال عراق و آلمان. *فصلنامه مطالعات حقوق عمومی دانشگاه تهران*، ۵۲(۲)، ۶۶۱-۶۶۰.
- مهکویی، حجت و باویر، حسن (۱۴۰۰). توسعه شهری با رویکرد به نقش دولت محلی در ایران. *برنامه‌ریزی و توسعه محیط شهری*، ۱(۱)، ۱۷-۲۶.
- میرزائی تبار، میثم. (۱۴۰۲). تبیین ژئوپلیتیکی حضور بازیگران فرمانطقه‌ای در شاخ آفریقا: مطالعه موردی رژیم صهیونیستی. *بحران پژوهی جهان اسلام*، ۱۰(۳)، ۹۶-۱۲۲.

منابع انگلیسی

- Amharareg (2023). Regional Government; amhara president <https://www.amharareg.gov.et>
- AP. (2020, April 7). 'Leave no Tigrayan': In Ethiopia, an ethnicity is erased.
- Ayalew, Y. (2020). Trends in Splitting Local Governments in the Ethiopian Federal System: The Case of Amhara National Regional State. *Ethiopian Journal of Federal Studies*, 6(1), 126-149.
- Britannica. (2018, October 4). *Amhara*. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/Amhara>
- CMI. (2015). *Afar Resilience Study* (Working Paper 2015:6).
- Crisis Group. (2021, June 11). *Bridging the Divide in Ethiopia's North*. Retrieved from <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b156-bridging-divide-ethiopia-north>
- Dabo, A., Salmon, J., Venancio, M., & Keuleers, P. (2012). *Local Governance, Peace Building and State Building in Post-Conflict Settings: Draft United Nations Development Programme discussion paper*. Retrieved from <http://uncdf.org/gfld/docs/post-conflict.pdf>
- Damtew, A. W., & Ejigu, A. A. (2022). Study the facts and truth on the levels of conflict disasters and victims: in the case of Amhara and Afar-Ethiopia. *Ethiopian Journal of Social Sciences*, 8(2), 68-96.
- Dankalia. (2015, August 30). *Eritrean Afar People*. Retrieved from <http://dankalia.org/about/eritrean-afar-people/>
- Darasa, M. U. (2013). The revised constitution of the afar national regional state of Ethiopia: an overview on some of the key principles. *International Journal of Science and Research*.
- Degarege, A., Mekonnen, Z., Levecke, B., Legesse, M., Negash, Y., Vercruyssen, J., & Erko, B. (2015). Prevalence of Schistosoma haematobium infection among school-age children in afar area, northeastern Ethiopia. *PloS one*, 10(8), e0133142.
- Economic. (2020, May 9). *Ethiopian Economic News*. Retrieved from <https://economic.mfa.ir/portal/newsview/597795>
- Ethiopia-insight. (2020, February 12). *Game over for ethnic federalism: Isaias*. Retrieved from <https://www.ethiopia-insight.com/2020/02/12/game-over-for-ethnic-federalism-isaias/>
- Fessha, Y. T., & Dessalegn, B. (2022). *Federalism in Ethiopia: Emergence, Progress and Challenges*. In S. Keil & S. Kropp (Eds.), *Emerging Federal Structures in the Post-Cold War Era. Federalism and Internal Conflicts*. Palgrave Macmillan, Cham.
- Fikeryohannes, G. A., Adamtey, R., & Owusu-Ansah, J. K. (2023). The practices, effectiveness and challenges of communal resource conflict management along north Wollo Amhara and neighboring afar in Ethiopia. *African Journal of Land Policy and Geospatial Sciences*, 6(3), 418-431.
- France24. (2019, June 29). *Dozens killed in foiled Ethiopia coup attempt, authorities say*. Retrieved from <https://www.france24.com/en/20190626-dozens-killed-foiled-ethiopia-coup-attempt-authorities-say-abi-ahmed-amhara>
- Gebeye, B. A. (2023). *The Four Faces of Ethiopian Federalism* (Faculty of Laws University College London Law Research Paper No. 04/2023). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4392205> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4392205>

- Gillespie, C. A. (2003). *Ethiopia (Modern world nations)*. New York: Chelsea House; An imprint of Infobase Publishing.
- Harbeson, J. W. (1978). 'Territorial and development politics in the Horn of Africa: The Afar of the Awash Valley'. *African Affairs*, 77(309): 479-498.
- IOM Ethiopia. (2016, November 5). *IOM Assists Drought-Affected People In The Afar Region*. Retrieved from <https://ethiopia.iom.int/news/iom-assists-drought-affected-people-afar-region-0>
- Kassa, G. (1997). 'A note on the Finaa (Fimaa) Institution among the pastoral Afar of the Middle Awash Valley, North Eastern Ethiopia'. *Journal of Ethiopian Studies*, 30(2): 1-26.
- Marine Corps Intelligence Activity. (2014). *Ethiopia Country Handbook. United States: Marine Corps Intelligence Activity, Department of Defense*. Retrieved from <https://info.publicintelligence.net/MCIA-EthiopiaHandbook.pdf>
- Markakis, J. (2011). *Ethiopia: The Last Two Frontiers*. Oxford: James Currey.
- media.odi. (2021). *Report Afar regional*, https://media.odi.org/documents/Afar_regional_report_20182019_refugee_and_host_community_context_analysis.pdf
- Mitiku, G. (2021). *Federalism in Ethiopia is a tension or opportunity for Ethiopian unity*. Oxford advanced Dictionary of current English.
- Olausson, P. M. (2007). *Autonomy and Islands: A Global Study of the Factors that Determine Island Autonomy*, Turku: Åbo Akademi University Press.
- Reuters. (2018, December 29). *Eritrea closes border crossing to Ethiopians, official and residents say*. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/idUSKCN1OR189/>
- Tadesse Wubalem Alemu Gezahgne, Teshome Tesema, Bitew Shibabaw, Berihun Tefera, & Habtemariam Kassa. (2019). Plantation Forests in Amhara Region: Challenges and Best Measures for Future Improvements. *World Journal of Agricultural Research*, 7(4), 149-157. <http://pubs.sciepub.com/wjar/7/4/5>
- Tesfaye, A. (2018). *State and Economic Development in Africa: The Case of Ethiopia* 1st ed. 2018 Edition, Publisher: Palgrave.
- Tessema, Z. K., de Boer, W. F., Baars, R. M., & Prins, H. H. (2012). Influence of grazing on soil seed banks determines the restoration potential of aboveground vegetation in a semi-arid savanna of Ethiopia. *Biotropica*, 44(2), 211-219.
- unicef (2017). *situation analysis of children and women: afar region*. <https://www.unicef.org/ethiopia/media/2521/file/Afar%20region%20.pdf>
- World Bank. (n.d.). *Amhara National Regional Government*. Retrieved from <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/657841593090201053/amhara-national-regional-government>
- Yadeta, D., Muhe, S., Seid, U. et al. (2025). Analysis and mapping of conflicts over natural resources in the Afar Regional State of Ethiopia. *GeoJournal* 90, 69. <https://doi.org/10.1007/s10708-025-11319-3>.

Translated References to English

- Asghar Zadeh. A. & Atrian. M. (2023). Analysis of the legal capacities of the federalism system in the realization and development of social justice with emphasis on the Islamic Republic of Iran. *Iranian Political Sociology Monthly*, 5(11), 1705-1714. [In Persian]
- Azizi.S. (2022). Investigating the change in Iran's political structure from centralism to centralism. *Geography and Human Relations*, 4(4), 522-554. [In Persian]

- Boudaghi. J. & Khalili. M. & Heidari. A. (2021). Historical Trend Analysis and Future of Federalism in Iraq. *International Quarterly Journal of Geopolitics*, 17(61), 84-115. **[In Persian]**
- Darayaei, Mohammad Hassan. (2007). Investigating the factors affecting the creation and continuation of the Darfur crisis. *Public Law Research*, 9(23), 55-88. **[In Persian]**
- Jalali. M. & Sudbar. S. (2022). An Evaluation of The Relationship Between Federalism and Democracy with refrence to the law of Emirates and Malaysia. *Comparative Studies in the Laws of Islamic Countries*, 1(1), 1-25. **[In Persian]**
- Mahkoei. H. & Bavier. H. (2021). Urban development with an approach to the role of local government in Iran. *Urban Planning and Development*, 1(1), 17-26. **[In Persian]**
- Manouei. F & Shams Borhan. I. & Musazadeh, E. (2022). Administrative and Ethnic Federalism: A Comparative Study of the Federal Systems of Iraq and Germany. *Quarterly Journal of Public Law Studies, University of Tehran*, 52(2), 641-660. **[In Persian]**
- Mirzaei Tabar, Meysam. (2023). A Geopolitical Explanation of the Presence of Extra-Regional Actors in the Horn of Africa: A Case Study of the Zionist Regime. *Bohran Pazhuhi Jahan Islam, Crisis Studies of the Islamic World*, 10(3), 96-122 **[In Persian]**
- Sabbaghian A. (2021). The Roots, Structure, and Evolution of Federalism in the Federal Republic of Germany. *Quarterly Journal of Public Law Studies, University of Tehran*, 51(4), 1417-1435. **[In Persian]**
- Saberi Tehrani. H. & Yazdani Zazrani. M. (2022). The legal status of Islamic city and village councils and their role in local government and government decentralization in Iran after the Islamic Revolution. *The Islamic Revolution Approach*. 16(59). 362-337. **[In Persian]**